

1819.

Konst och Nyhets
ÖNISÄTT
Medborgare för alla Klasser.

Konsten, Etuden, Skämtet och Flärden
regera Werlden.

2^{dra} Utgången.

Stockholm
Uti C. Müllers Stenryckeri.

N^o

KONST- OCH NYHETS-MAGASIN

för Medborgare af alla klasser.

Andra Årgången.

Allmänheten har begärt fortsättningen af detta arbete, och vi äro i tilfälle at kunna utgifva denna Andra Årgång, som til plan och redaction blir lika med första årets. — Kanske torde vi fördrista oss at lofva, med samma mångfald i ämnen, en större correction i aftrycket, sedan Stentryckeriet hos oss hunnit en högre grad af fullkomlighet och äfven flere pressar samt flere Svenske tecknare äro at tilgå, hvarigenom väsendtliga hinder, som i början försvärat verkets utgifvande, äro undanröjde.

Genom meddelandet af ritningar med en kort beskrifning öfver pittoreska utsigter, monumenter, anläggningar och porträtt af utmärkta män, dem vi förbinda oss at införa, hoppas vi få se vår önskan upfylld at göra detta arbete så svenskt som möjligt, och äfven komma i en närmare förening med våra läsare, deras tycken och fordringar.

I Juli 1819.

Redactionen.

Andra Årgången.

A.

Gustaf Philip Creutz.

Vi skynda oss at upfylla en skyldighet, den Svenska Allmänheten äger rätt at af oss fordra, och äro glade at kunna fullgöra den då vi härigenom lemna bilden af den Man, som icke borde saknas bredvid Gyllenborg och Oxenstjerna. Camillas Skald var samtidig med dem, och deras namn äro lika oförgätliga som deras sånger.

Oxenstjerna glömde honom icke bland Svenska Skalder i fjerde sången af Skördarne:

Och Du, som i din vår i samma traktens famn
 Vid Nöjets altar sjöng, fördold i Atis namn!
 Hvars ömhet, endast gjord at mot bekymren strida,
 Af känslor, här ännu ej pröfvat den at lida,
 O Creutz! ack! om din vård utaf min hand en gång
 Kan resas i den bygd som hört Camillas sång,
 Skall sorgen offra der bland Skaldemöjors gille;
 Och när af dig förgäts allt annat än ditt snille,
 Skall denna boning än bli ömma sinnen kär;
 Den sorgsne glömma sig och tro dig höras der,
 Och älskarn Daphne se, och Målaren, Naturen.
 Der skall den unge Skald i Gracers armar buren,
 Vid foten af din graf med vårens blommor prydd,
 Din skugga kalla fram, begära ditt beskydd,
 Din styrka för sin själ, ditt lugn vid lifvets smärta,
 Ditt snille för sin dikt, din ömhet för sitt hjerta.

Svenska Akademien upgaf 1794 til täflingsämne i Skaldekonsten: Sång til Grefve Gustaf Philip Creutz's ära, och hvem har icke med förjusning läst denna Sång:

Ingen Erato på Thules fjällar
 Gratierna böd til dans. Der klang
 I dess stormbebodda hållar
 Ingen lyrisk sång. &c. &c. &c.

hvarigenom Franzén år 1797 vann stora priset och skänkte åt Creutz et minne värdigt hans snille och hans dygder.

Riks-Rådet Grefve Creutz föddes i Finland 1731 och dog i Stockholm d. 30 Oct. 1785.

2.

Atskilliga Gungor i Trädgårdar.

Til sommarnöjen hör en Gunga. Vi se dem öfver allt, men icke alltid så prydliga som smaken och tidehvarfvvet äga rätt at fordra, och stundom så försummade, at de genom sitt yttre obehag icke inbjuda til tidsfördrif eller kroppsrörelse. Genom ritningarne på dessa, tro vi oss hafva upfyllt ändamålet. — Pelaren på den ena är af tecknaren föreställd som afbruten, för at så mycket tydligare visa stolen eller sätets utseende. Dessutom äro tvenne lösa stolar bifogade, den ena för två personer, den andra af en ganska enkel byggnad.

3.

En modern Hvilo- eller Läse-stol.

Medan de unga roa sig i gungan och i luften försöka sina hufvudens styrka, utan at svindla i höjden, böra vi icke glömma den äldre, den erfarne, den stadgade, som i stilla betraktelser vill hvila sig ifrån arbetet eller arbeta under hvilan. — Närlagde teckning visar en ländstol så inrättad, at man kan gifva honom en mer eller mindre lutande ställning förmedelst fjädrar eller remmar som äro i förbindelse med fotpallen och ryggstödet, hvarigenom den äfven kan begagnas til säng. Pulpeten vid sidan är så rörlig, at den kan vridas i hvilken rigtning man behagar. Hela denna möbel är classisk i styl och smak, när den genom bronze och sidentyg uphöjer sjelfva träarbetet af mahagoni.

4.

Nya Moder.

För Damer. Halmhattarne nyttjas til en oräknelig mängd, ömsom mycket enkla med hvita band, ömsom med en Diadème af band; men siden- och flors-hattar äro i det stället mycket utsirade. Citrongula flors-hattar prydas med en krans af åkerblommor och eterneller, eller med dubbla krusflors-fällor af samma färg som hatten. På hvita sidentygs eller halmhattar nyttjas törnrosor och syrener, och när hatten garneras med gride-

lint flor eller band, bör blomman vara af samma färg. Bland annat har man äfven nyttjat blommor i form af kronor eller diademer, det vill säga, som en krans hvilken är fylligare midtpå än vid sidorna; ofta fästas äfven mogna ax deribland. At göra et veck på hattskärmen är fult, men likväl brukas det ganska mycket. För några veckor räckte skärpet icke längre än til garneringen, nu räcker det deremot ända ned til skoningen. Randiga florsband nyttjas mycket dertil, då de böra vara af 6 tums bredd. Korta lif äro allmänt antagna. Garneringarne bestå af remsor med runda veck, som nästan falla litet öfver hvarandra. Man ser ganska litet broderade klädningar, utan vanligtvis äro de blott försedde med garnerings-remsor eller des volans. På promenader brukas endast hvita klädningar med 7 garneringar af samma tyg likasom pelerinen och skärpet, som då hafva 3 garneringar.

För Herrar: Hattarne hafva olika form och färg; på landet bör den vara grå. En del kallas Amerikanska eller à la Bolivar och äro $7\frac{1}{4}$ tum höga i kullen med $2\frac{1}{4}$ tums bredt brädte. Andra nyttja ganska smala brädten, fast kullen är hög och ofvantil mycket vidare. Bandet omkring knytes framman. Halsduken är af musselin, stundom randigt, och slutar på bröstet i form af et litet halskläde (en fichu). Lifvet på fracken och surtouten är alltid ganska kort, men bakstyckena breda med smala och långa skört. Kragen låg och platt, mycket lång framman. De flesta frackar äro svarta, men bruna (carmelite) brukas äfven mycket. Knapparne äro släta, men litet tjockare än förr, hvarigenom kanten blifvit afrundad. Några unga Herrar hafva visat sig med knappar af samma tyg som fracken, infattade i en smal kant af förgylld metall. Vestar nyttjas af hvitt äfven som randigt piqué i åtskilliga färger. Pantalonger af Amerikanskt eller Lilasgrått; ganska få hvita. När de bäras i stöflarne, böra de sitta åt, men utanpå stöflarne äro de vida; i båda fall nyttjas stöflarne af mjukt läder, eller styfva, då de kallas Ryska.

Fig. 1. Fransysk Costume. Hatt af Gros de Naples öfverklädd med flor. Klädningen af percale, à schall; det vill säga, så gjord både frammanföre och baktill, at den liknar en shawl; garneringen af broderad musselin med små puffar af dito. Hvita handskar och kängorna (Brodequins) blå.

Fig. 2. Costume ifrån Wien. Klädningen och knapparne af vattengrönt marcelline eller såkallad Couleur du Nil. Manchetterne à la vanité, halskragen (fraise) af blonder, hatten (capote) af marcelline (et slags Madras-väfnad).

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1819.

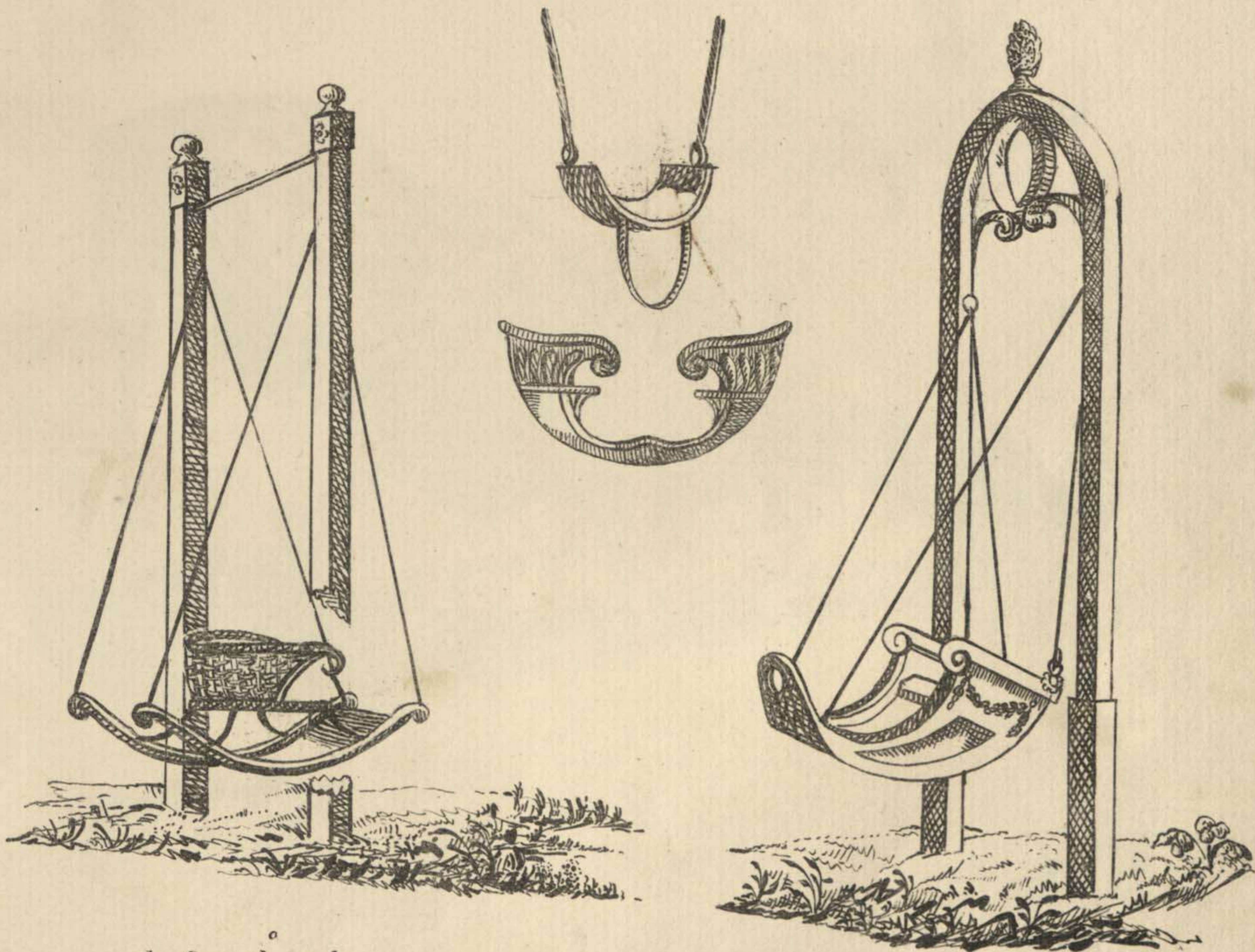
N° 1.

Gustaf Philip Creutz.

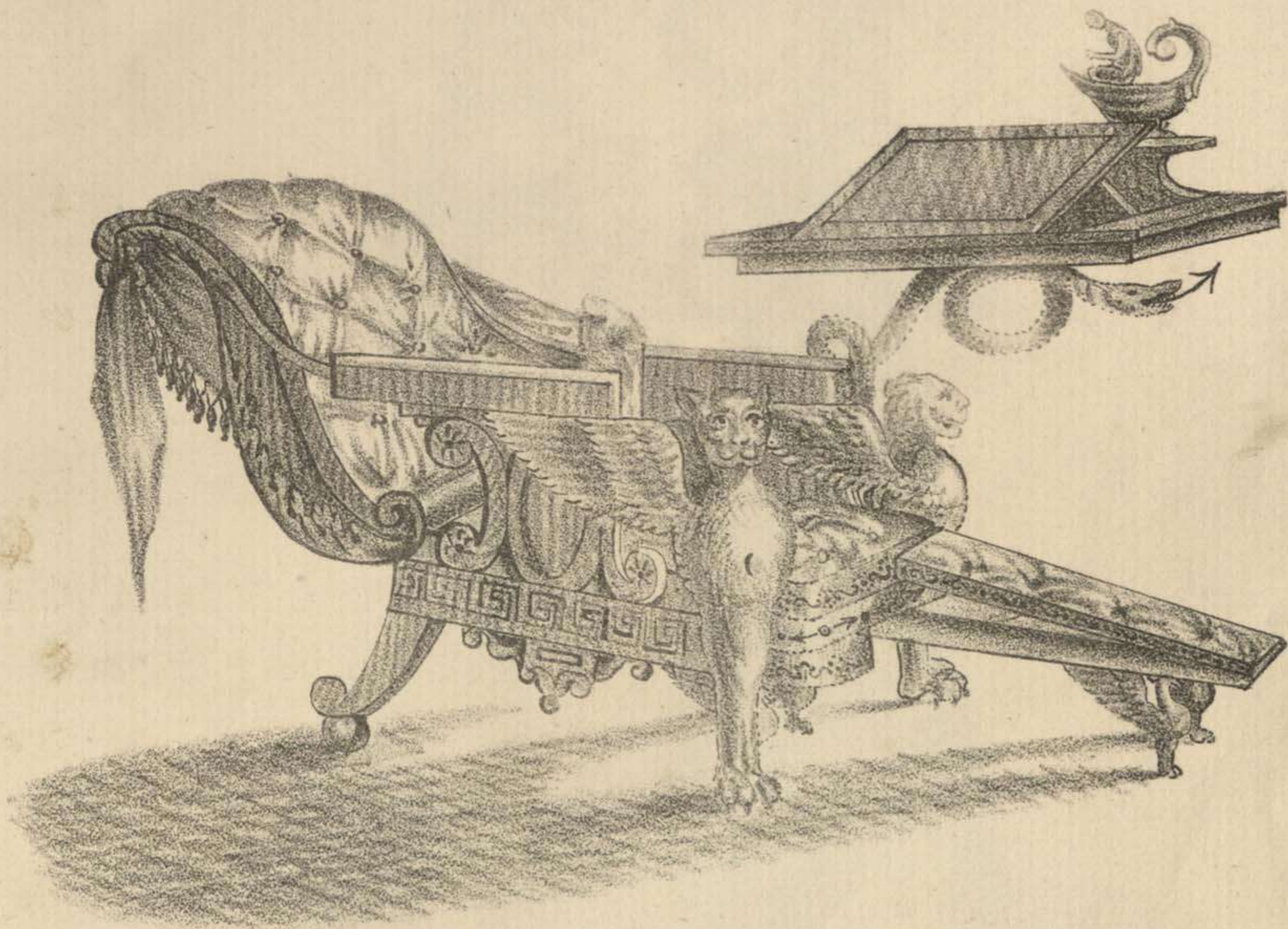
Andra Årgången.

N° 2.

Andra Årgången.

N° 3.

Andra Årgången.

N° 4.

Andra Årgången.

5.

*Minnesvården åt Wilhelm von Döbeln i Carlbergs
Trädgård.*

Icke blott för våra Läsare utom Stockholm, utan äfven för dem inom Hufvudstaden, tro vi oss genom meddelandet af närlagde ritning hafva valt et föremål som i dubbelt afseende skall tilfredsställa dem. Sällan skall vandraren bli mera uplyft genom någon inskrift på en grafsten än denna:

WILHELM VON DÖBELN

CAVALIER HOS ARF PRINSEN HERT. AF SÖDERM.
MAJOR VID WÄSTG. D. REG. RIDD. AF K. S. O.

STUPADE

I SPETSEN AF SVENSKA FÖRTROPPARNA

DÅ LEIPZIG STORMADES

DEN 19 OCTOBER 1813.

ATT HEDRA DEN UNGE KRIGARNS MINNE
OCH DEN KRIGS SKOLA DER HAN DANADES
RESTES VÅRDEN AF

JOSEPH FRANS OSCAR.

Det vore at minska intrycket af dessa rader, om vi vågade tillägga någon annan beskrifning än blott den som lokalen fordrar, hvilken är äfven så lyckligt vald som sjelfva Monumentets smakfulla decoration. Stenen är af granit, men hjelmen med skölden, värjan och lagren äro af bronze. Det hela instänges af et enkelt staket och står på en kulle omgifvet af dessa åldriga träd som utmärka Carlbergs sköna Park och uplifva minnet af fordna åldrar. Må det likväl tillåtas oss at sluta med följande rader af en tilbeden svensk Skald:

Gån, lären edra barn en gång med tappra händer
At strida liksom ni för samma fosterländer,
Och känna at den jord de ärft med Schytens blod
Behöfver til sitt värn blott sina söners mod.

Olika slags stängsel.

Våra svenska gärdesgårdar eller stängsel, ehuru minst kostsamma och tidspillande för at vinna ändamålet, hafva dock i och för sig sjelf någonting så rakt, stelt och opittoreskt at de trötta ögat och stundom väcka en obehaglig känsla för målaren och vandraren. Hur mången svensk utsigt förlorar icke et väsendtligt behag i verkligheten och på taflan genom dessa diagonala vedträden, som beständigt korsas af smala störrar hopbundna med hank? Ofta äro de så menlige för effecten uti de mindre delarne af en Park, at det helas romantiska intryck förfelas alldeles derigenom. Men då locala omständigheter fordra dem och de måste finnas, kunna de förenklas och göras mindre besvärande för ögat, för inbillningen som begär dem kring en enslig grotta, kring Hermitens glömda hydda, i grannskapet af en minnesvård.

De på denna teckning föreslagna stängsel 1, 2, 3, 4 äro alla gjorda af rå björk eller hassel, och vi förmoda användbara vid flera tillfällen, der de begagnas i öfverensstämmelse med föremålen som begära enkelhet och prydnad i förening med nyttan. Vi bifoga Fig. 5 et annat slags stängsel, passande för en särskilt local, och utan någon annan ingång än at de horisontela trädsläarne vid den ena sidan kunna sänkas ned under det man går öfver dem, och genom klotsarnes egen tyngd *a* åter falla tillbaka och bilda en hel stolpe, som vid *b*, förmedelst deras rörlighet vid *c*.

Ny upfinning af rörliga hjul-axlar.

Vagnmakaren Georg Lankensperger i München har upfunnit et nytt och förmånligt sätt at construera framaxeln utan vändkransar, på alla slags vagnar; hvilket säkert innan kort blir allmänt antagit, såsom det äfven redan i London af de flesta vagnmakare begagnas. De hufvudsakligaste förmåner detta nya sättet medför äro: at framvagnen består blott af 6 trästycken, då deremot vid pass 20 behöfdes til det förr brukliga sättet; at enkelhet och styrka förenas at göra öfver- och under-vagnen til et gemensamt helt; at faran om spann-nagels-bulten sönderbrytes är helt och hållit förekommen; at bommen kan göras 15 til 18 tum kortare; at en större spänstighet vunnits genom sättet at fästa fjädrarne; och slutligen at man med en sådan vagn kan vända ganska kort på en smal väg utan minsta fara.

- Fig. 1. *a* Visar axelträdet och hjulen framifrån.
b Trädverkets jernbeslag.
c Skäret med sprängbågen och axlarne sedda upifrån.

A är en öppning nederst på axelträdet, hvarigenom skärträdet med sprängbågen löper; skärträdet yttre ända är försedd med et 2 tums fyrkantigt hål, at fästas i midteln af gnidträdet *B*. — *C* visar jernbeslaget af axelträdet, som genom *DD* hophålles med 6 fastskrufvade jernbultar. Jernbeslagen äro betydligen tjockare vid båda ändar, der 2:ne runda hål finnas hvart i den verticala ändan af axeln löper, som styr den horisontela delen deraf, vanligtvis armen kallad *F*, och bestämmer den vändnings-cirkel hjulet skall göra genom 2:ne skänklar *E*, som äro i sammanhang med gnidträdet förmedelst led eller gångjern vid *H*.

Fig. 2. Planritningen af framvagnen, som visar den kortaste vändning som kan åstadkommas genom rörliga framaxlar. Bommen *G* är fästad i axelträdet öfra del med 2:ne smidda jern *K*, på hvilka äfven fjädrarne fästas, emedan axelträdet aldrig rubbas ur sin vinkelräta ställning emot bommen.

Fig. 3 Visar framaxeln, skärträdet med sprängbågen och fjädern i profil.

Nya moder från Paris.

För Damer. Garneringarne på åtskilliga hvita florshattar utgöras endast af tvenne knippor ax, hvilkas spetsar falla emot hvarandra. Hvita hattar garnerade med lilas band och lilas blommor äro nu mera i bruk än för en tid sedan. När Tulpanen begagnas til hattprydnad, nyttjas den ensam och ej tilsammans med andra blommor. Neglikor hafva äfven redan blifvit nyttjade dertil, och då sättas vanligen 3 til 4 af olika färger i samma klase. Klädningar med korta ärmor får man se öfverallt, och garneringarnes antal omkring kjorteln ha ökt sig til och med til 13 stycken; man får äfven se dem med smala veck 16 til antalet. De långa lifven äro redan allmänna och förebåda en revolution i modets verld. I början voro de helt enkla eller släta, men nu orneras de med veck på tverren, somlige med på längden lagda veck liknande en Vase (af ax) hvarföre de ock kallas (corsage en gerbe).

För Herrar. Til ganska höga och åtdragna halsdukar brukas vestkragen mycket låg och frammantill afrundad. Det hör til modet och goda tonen at med en eller tvenne dyrbara nålar fästa ändarne af halsduken, som böra vara något långa; deraf följer at ändarne (sniparne) icke mera knyts en rosette. Spetsiga skor hafva så väl för Herrar som Damer redan en tid bortåt varit i bruk. En svart låg halmhatt med bredt brädte, en blå suitout besatt med snören som knäppas med öglor och olive-formiga knappar; en blommerad vest; åtsittande nankins-byxor med stöflor af mjukt läder är en costume som våra unga Herrar mycket nyttja.

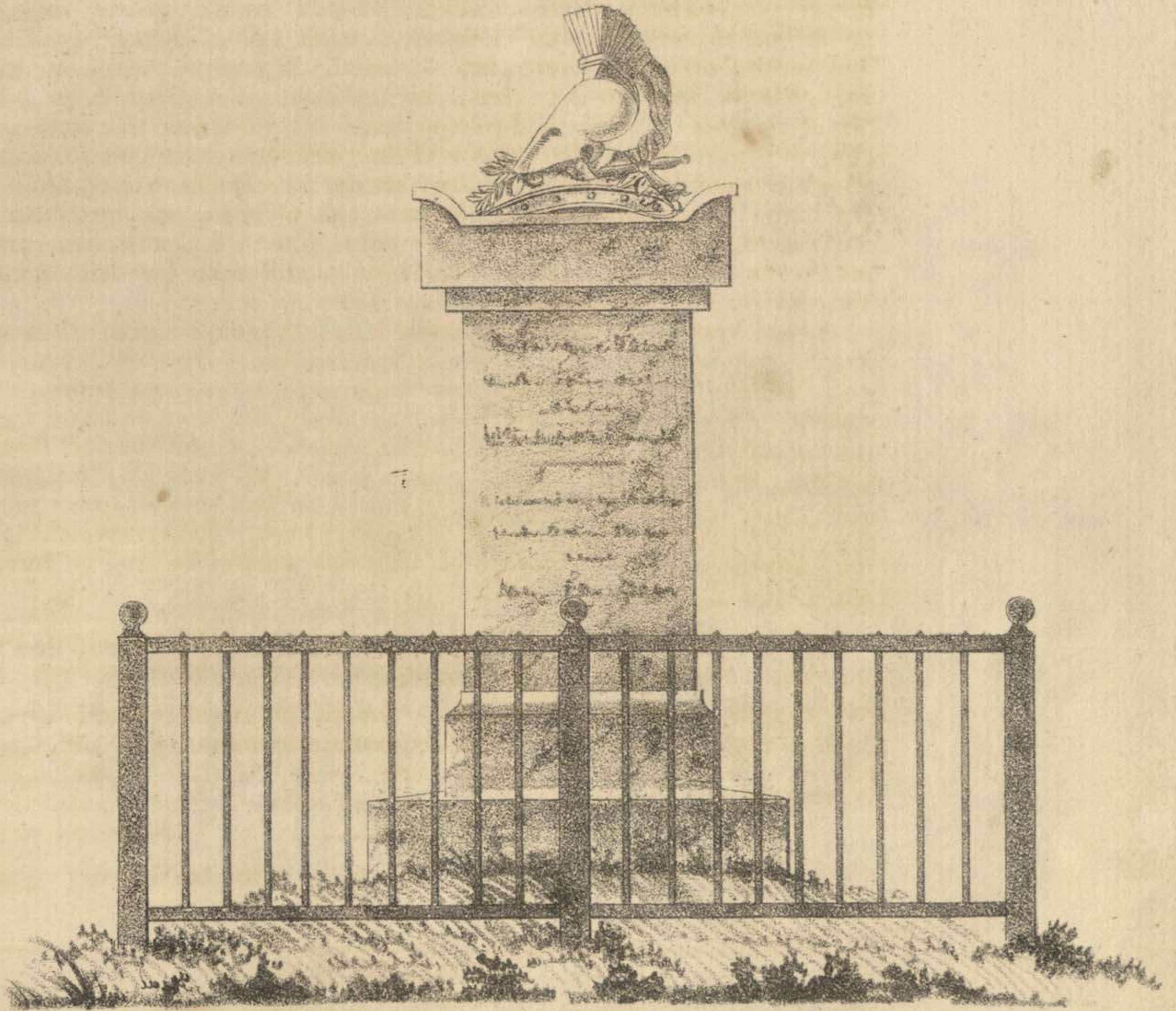
Fig. 1. Hatt (capote) af percale lika som klädningen, den sednare garnerad med muslin. Hvita handskar och svarta skor.

Fig. 2. Costume på I landet. Grå filt-hatt med breda brädten. Grön klädes-frack. Randig vest. Nankins-pantalonger med grå stöfletter.

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1819.

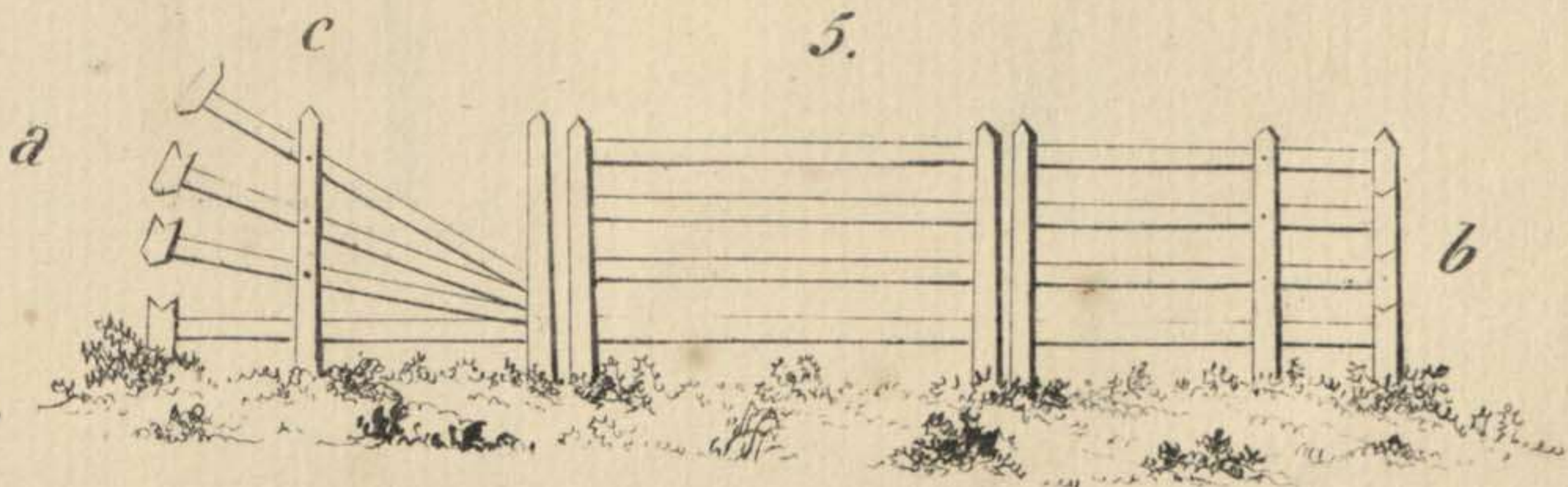
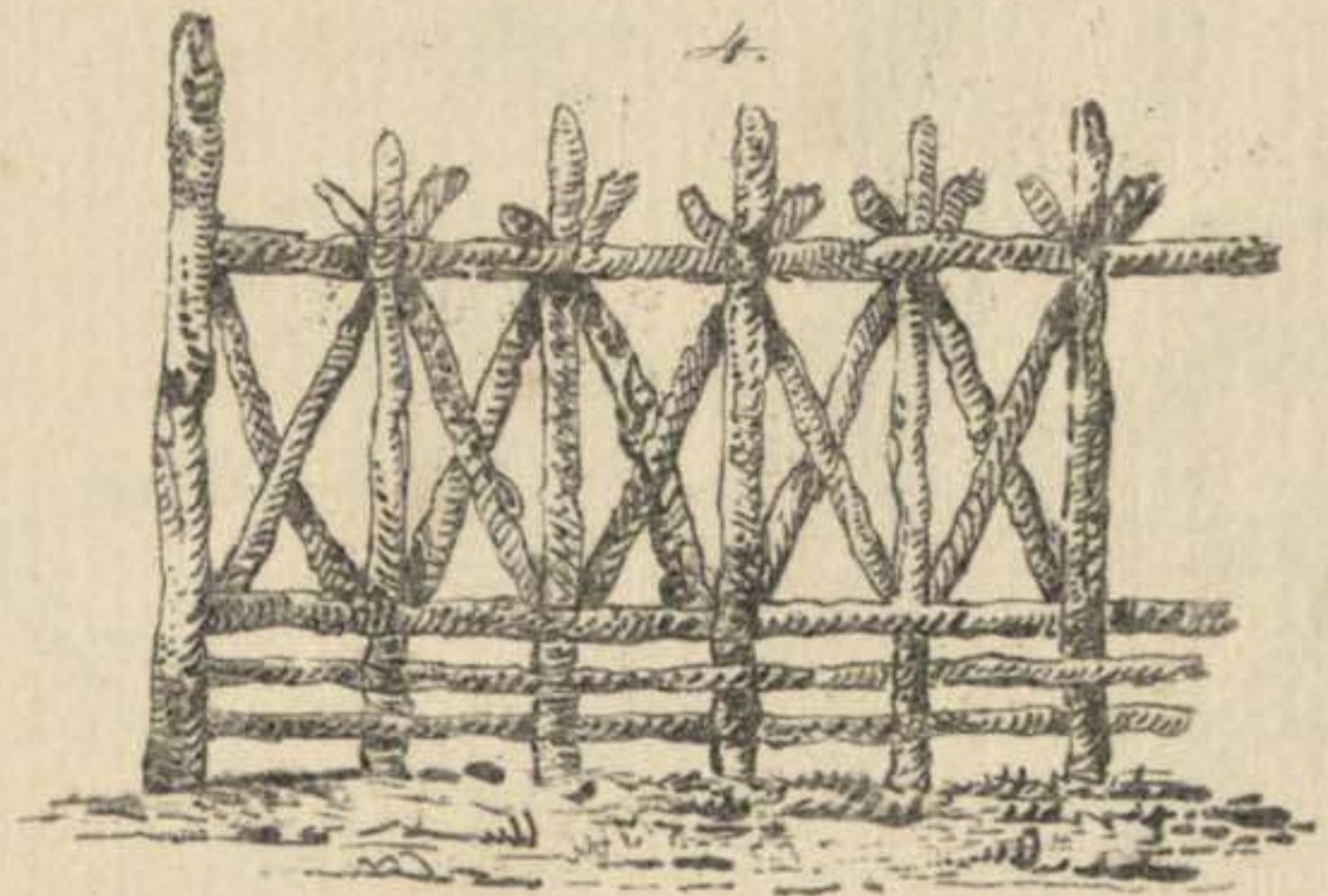
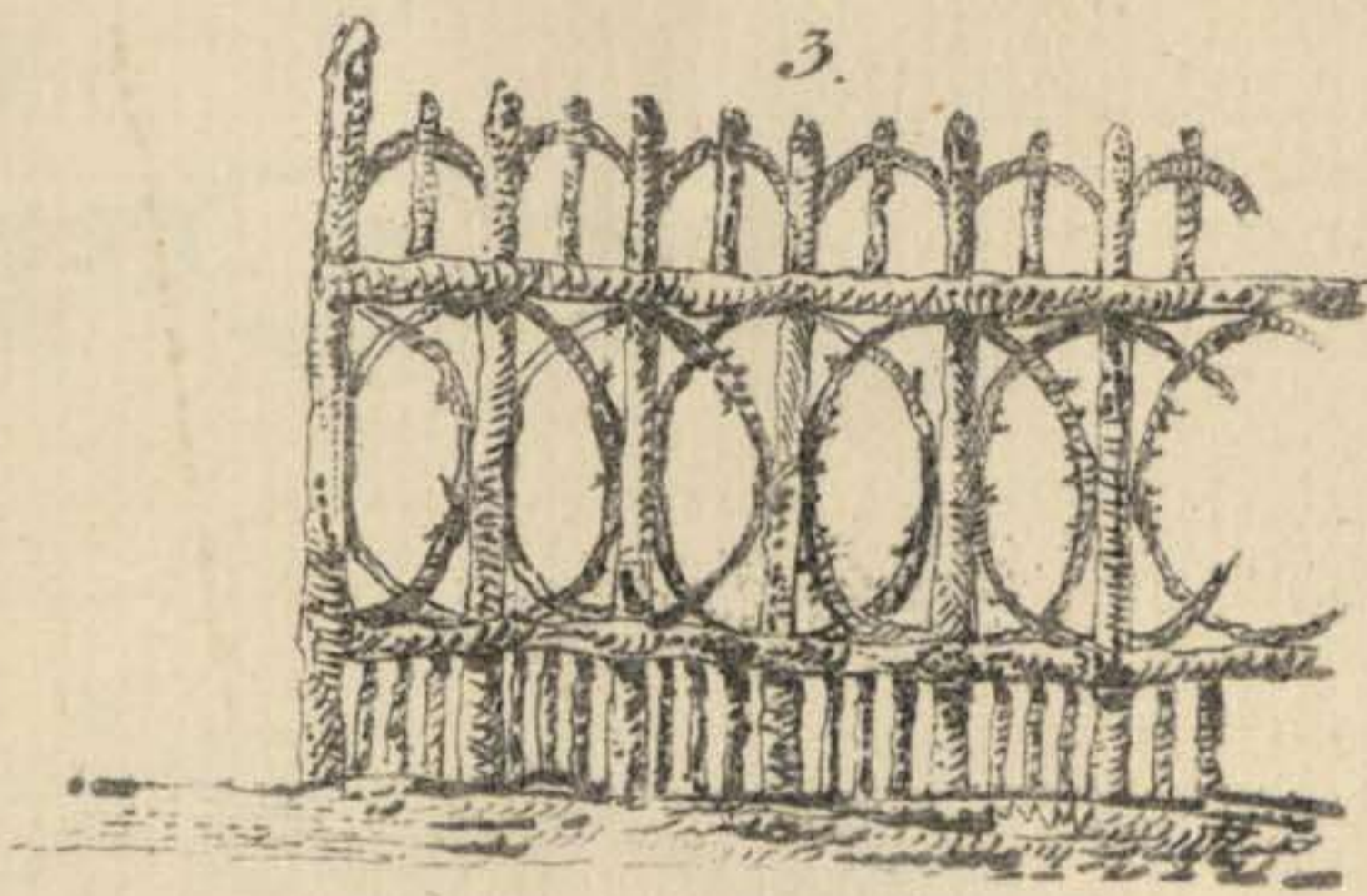
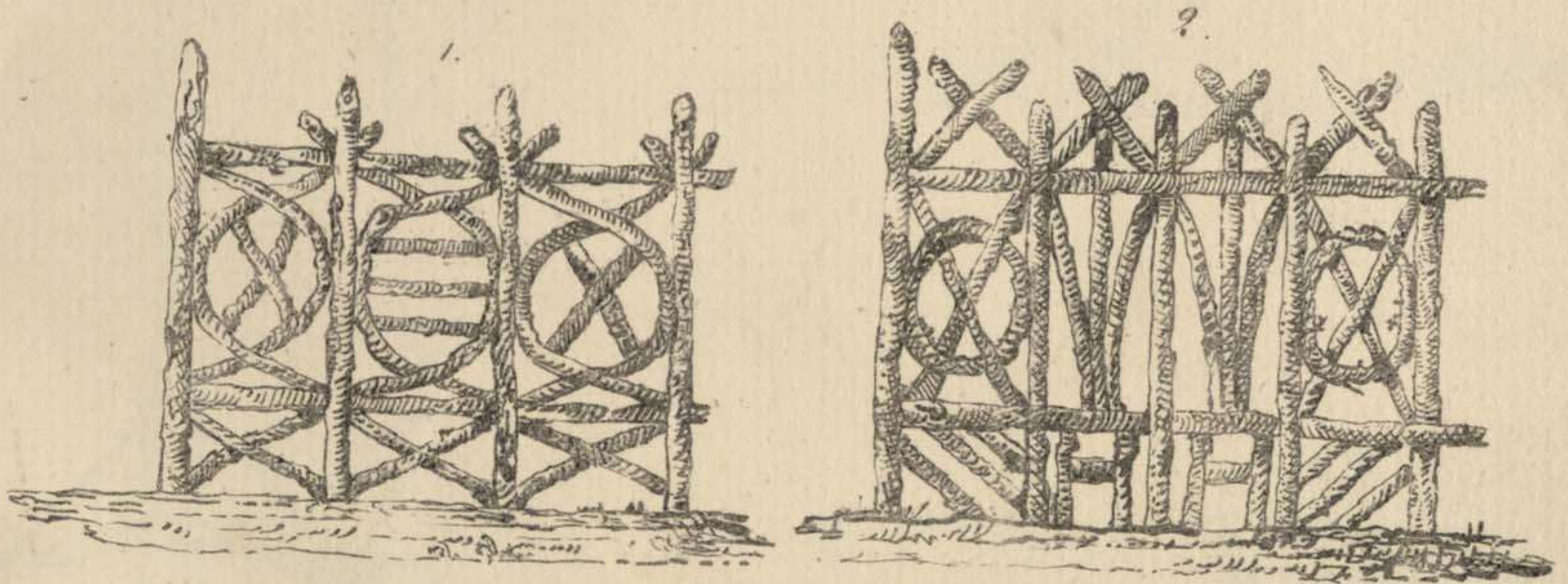
N° 5

alnar 1 2 3

Andra Årgången.

N° 6.

andra Årgången.

N° 7.

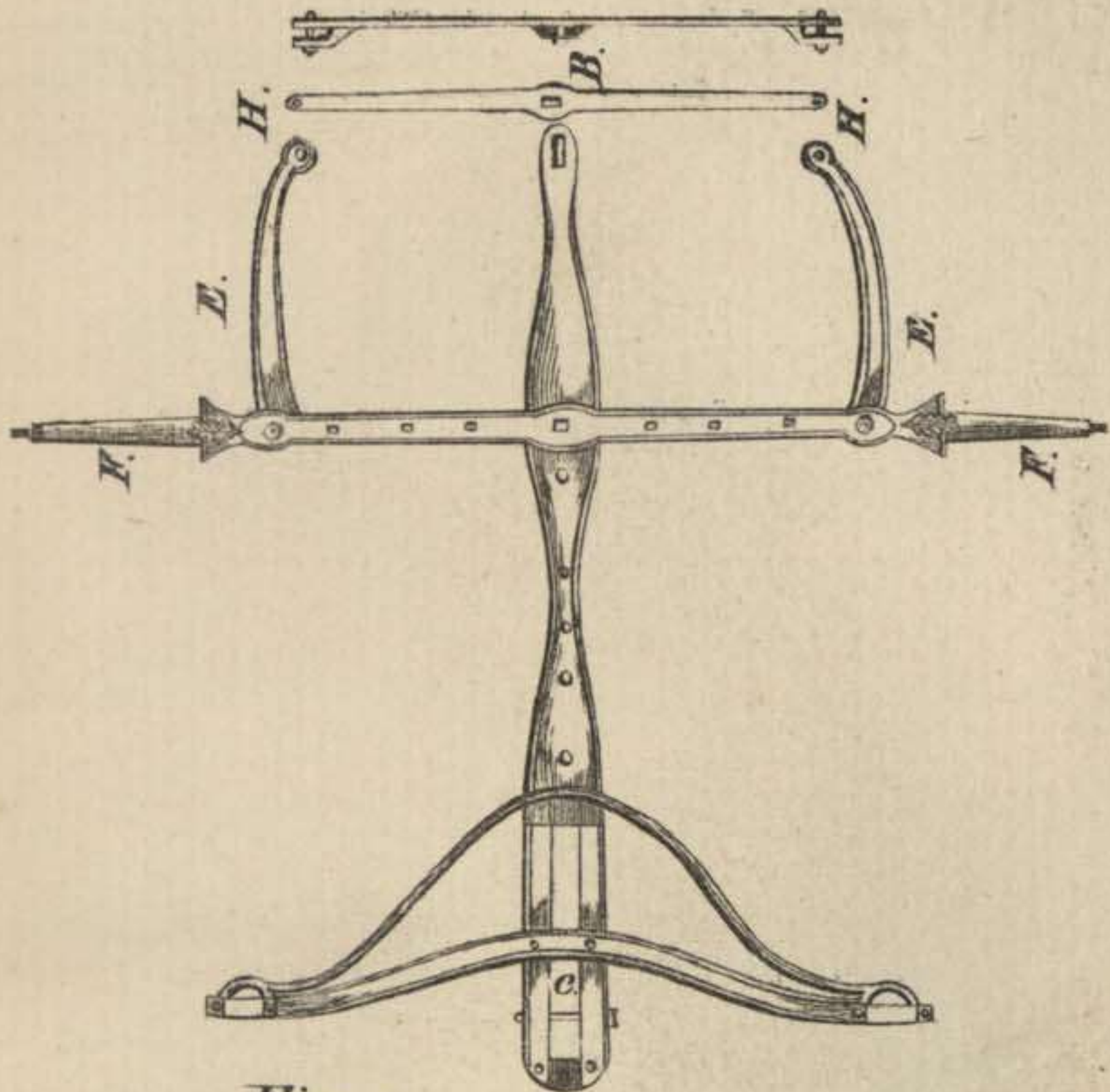

Fig. 1.

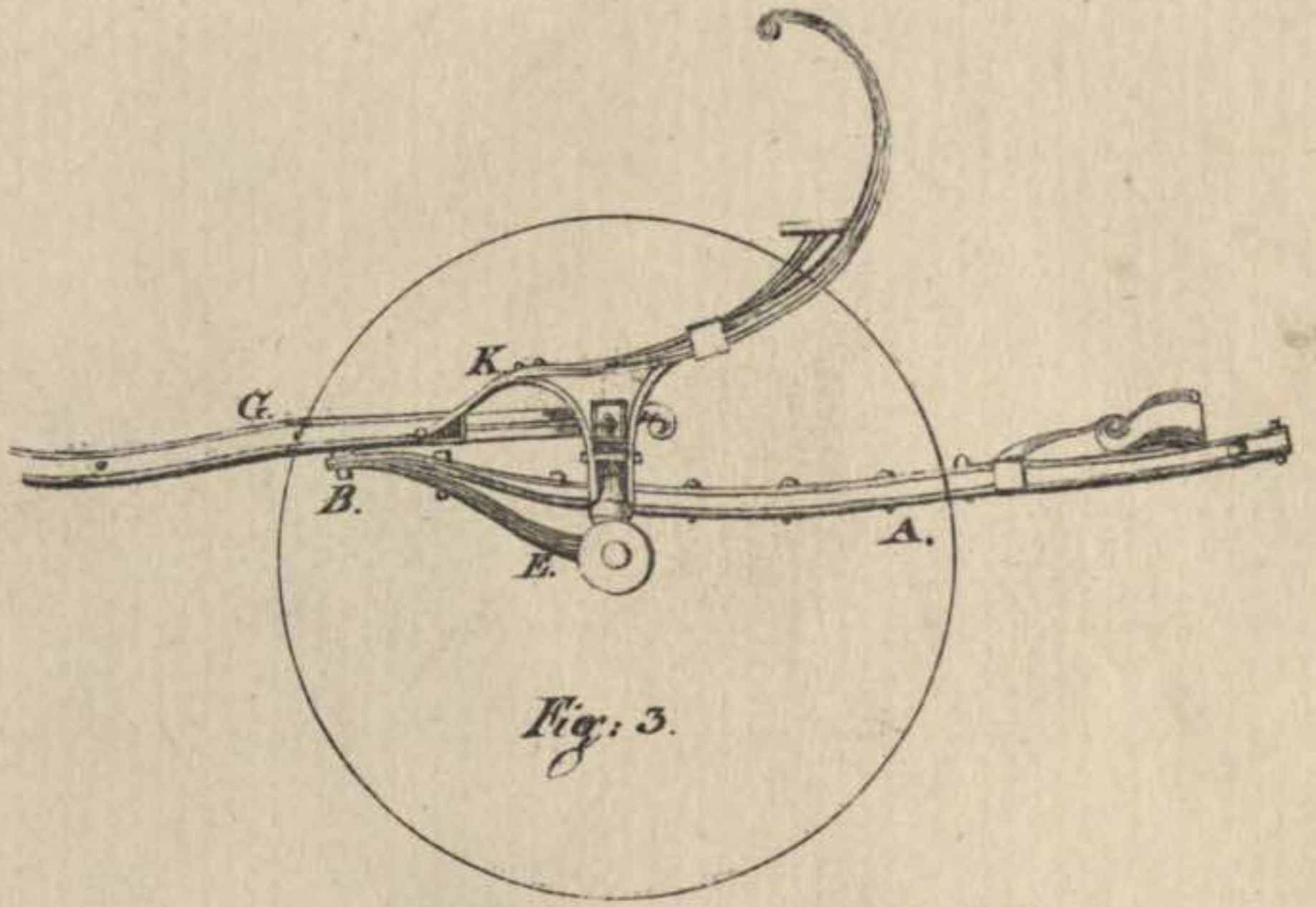
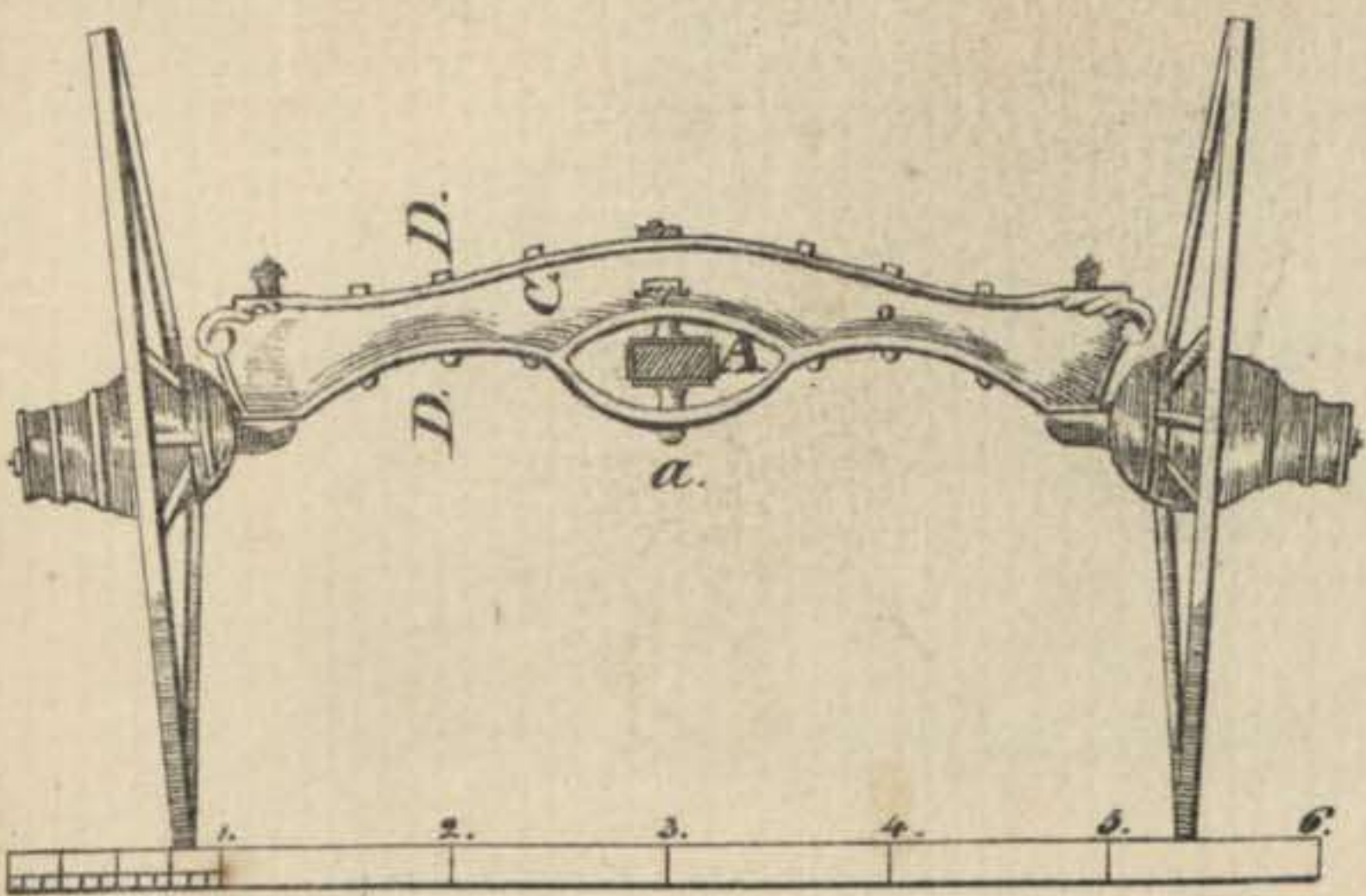
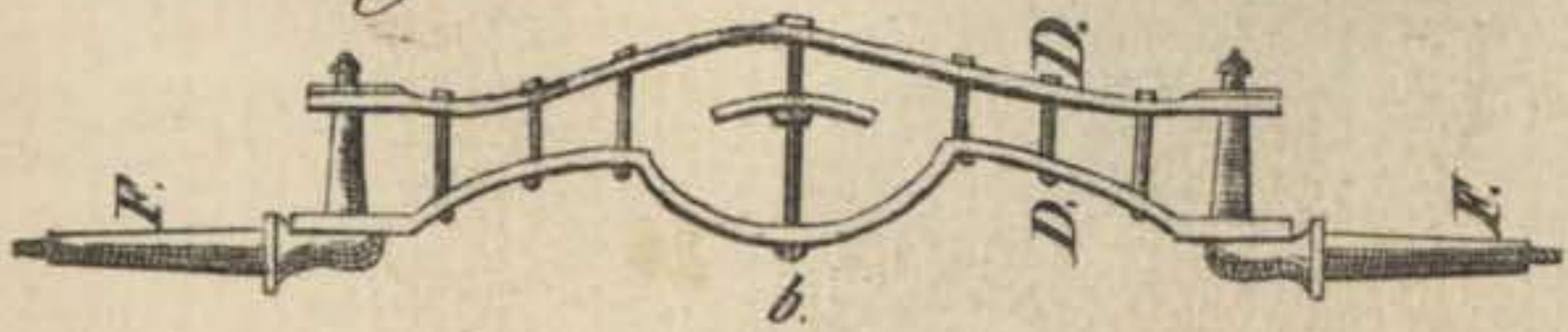
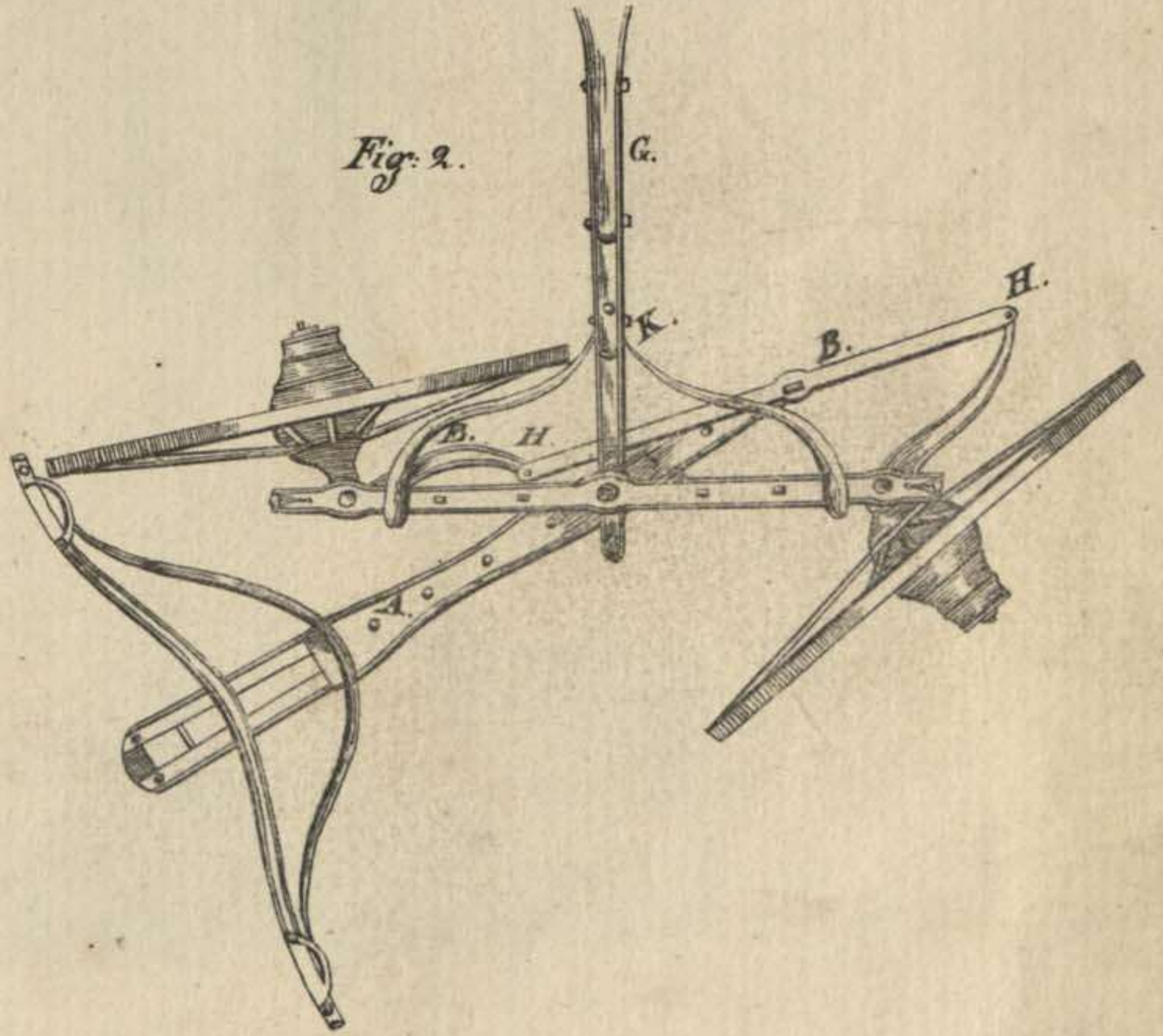

Fig. 3.

Fig. 2.

N° 8.

Andra Argängen.

Monument i Parken på Rydboholm.

Om våre läsare varit nöjde med valet af ämne uti N:o 5, äro vi öfvertygade at icke mindre behaga dem genom meddelandet af närlagde teckning, som til ämne och utföring skall tilfredsställa deras fordringar, och ehuru skiljagtig anledningen är til denna och den förra, skola deras känslor icke mindre röras, icke mindre väckas af beundran för minnet af medborgsmannens förtjenster än af vördnaden för de lugnare, stillare husliga dygder, hvarigenom qvinnan sattes emellan mannen och Gud.

ÅT DYGDEN FÄGRINGEN BEHAGEN
 OCH MINNET AF EN ÄLSKAD MAKA
 FRIHERRINNAN
 ULRICA CATHARINA KOSKULL
 FÖDD DEN 9 MAY 1759
 DÖD DEN 24 IANUARI 1805
 EGNADT AF
 M: F: BRAHE.

Sådan är den inskrift, som tilräckligen uplyser ändamålet af detta vackra monument i Rydboholms park.

Den öfra stenen är af en brunagtig polerad marmor, hvarå prydnaderne äro dels af bronze, dels bronze-like. I medaillonen, omgifven af stjernor, ses profilen af den saknade; under inskriften sitter en sörjande qvinno-figur, i haut-relief, med en up- och nedvänd fackla i venstra handen bredevid ett litet altare, hvarpå Friherrliga Koskullska vapnet är anbragt. Nedra delen eller Postamentet är af opolerad granit med et inhuggit hvalf hvaruti en bronze-lampa hänger, och på sidorna prydt med tvenne urnes funebres i bas-relief. — Stort och värdigt är det hela genom sina proportioner och fritt från den förebräelsen at endast vara:

Et härmande försök af storheter och minnen,
 Der tankan alltid väckt, och känslan aldrig nöjd
 Ser konstens vanmagt blott emot Naturen röjd.

Vi torde framdeles återkomma til denna Park, til detta åldriga Rydboholm, der Gustaf Erikson Wases vålnad ännu beskyddande omgifver föremålen och nuvarande ägare med välviljans och frändskapens anda.

Handteckning af Per Nordquist.

Vi hafva redan i förra Årgången gjort våra läsare bekante med Nordquist och hans lyckliga sätt at teckna Carricaturer. Denna fallenhet försökte han ofta på hvardags-lifvets händelser, och icke sällan var han sjelf föremålet för densamma. Han ägde den lyckliga gåfvan at se det löjlige ifrån den rätta sidan, för at i sina teckningar alltid förena satirens skämt med sanningen, fri från denna öfverdrift som icke roar genom sin ytterlighet hvarken i upställningen eller executionen. — Bland de lyckligare af hans karakters-teckningar, ehuru utan anspråk på konstomarens fordringar och endast foster af et glädtigt ögonblick, äro visserligen 12 handteckningar öfver en bekant visa af Fru Lenngren, dem rummet icke tillåter oss at alla här meddela; men hvaraf vi dock tid efter annan skola lemna några, hvilka tilräckligen skola rättfärdiga vårt omdöme. Vi göra således början med närlagde, i anledning af de första 4 raderna i ofvannämnde Visa:

När sänkta rullgardin
 Gör rummet qvafdt och täppt;
 När *Doktorn* mörk til min
 Ger inga fler Recept.

(Forts. en annan gång).

II.

*Sy-mönster på Musselin.**Om de Romerska Damernes Toilette.*

De Romerska Damerna voro, liksom vår tids Fruntimmer, mycket sorgfälliga om sin prydnad. Deras Toilette var försedd med allt som kunde dölja skönhetens brister. Man såg der falska hufvudhår, falska tänder, falska ögonbryn, smink och dylika saker inneslutna i kostbara vaser. Martialis talar om Gallas toilette sålunda: »Dina hufvudhår beredas åt dig; du lägger dina tänder ifrån dig liksom dina kläder. Ditt ansigte går icke til sängs med dig, och du smilar med ögonbryn som påfästas dig om morgonen.«

De Romerska Damerna gingo ifrån sängen i badet. Några läto bero vid at tvätta fötterna, men andra badade hela kroppen. De betjente sig af et slags skursten, hvilken aflöstes af välluktande salvor och Assyriska parfumer.

Man hade i Rom fruntimmer som kallades Ornatrices, hvilkas näringsfång det var at upvakta och biträda vid Toiletten. Fåfängan och öfverdådet förökade deras antal. En hvar hade sin förrättning. Några voro sysselsatta med håret, vissa med ansigtet, och andra med hela påklädningen, o. s. v. Några stodo omkring alldeles lediga och voro endast utnämnda at säga sin mening om et och annat. De formerade et slags Råd; och Juvenalis säger at de der förekommande ämnen afhandlades med sådan allvarlighet, som hade de angått äran och lifvet. De som upvaktade vid slika tilfällen, fingo ock ofta upbära skulden för naturens fel. Nämnde Författare yttrar sig, at de Romerska Damernas Toilette var et icke mindre fruktansvärdt Tribunal, än de Sicilianske Tyrannernes.

Et Fruntimmer vid Toiletten lät aldrig spegeln komma ur sigte. På det högsta angelägen at behaga, studerade en Dame ganska noga ansig-

tets miner och drag och huru hon skulle inrätta sina ögonkast; hvarom hon äfven af de mera erfarne troget emottog undervisning.

Frisernålarne af guld och silfver, Hårnålarne och Krusjernet gjorde mycken nytta. Frisernålarne voro inrättade efter särskilta slags frisurer. Den form man gaf håret varierade ständigt. Än uplyftes det så at nackgropen syntes; än åter skulle det fladdra vårdslöst kring axlarne. Stundom fick det utseende af en hjälm, som inneslöt hela hufvudet; stundom liknade det en sköld. Ibland närmade sig fruntimrens frisur til karlarnes.

Romerska Damerne ombundo deras hår, än med små guldkedjor, än med hvita eller purpurband besatte med stenar. De brukade skinande puder. Håret pryddes äfven med nålar garnerade med perlor.

12.

Mode-Costume från Paris.

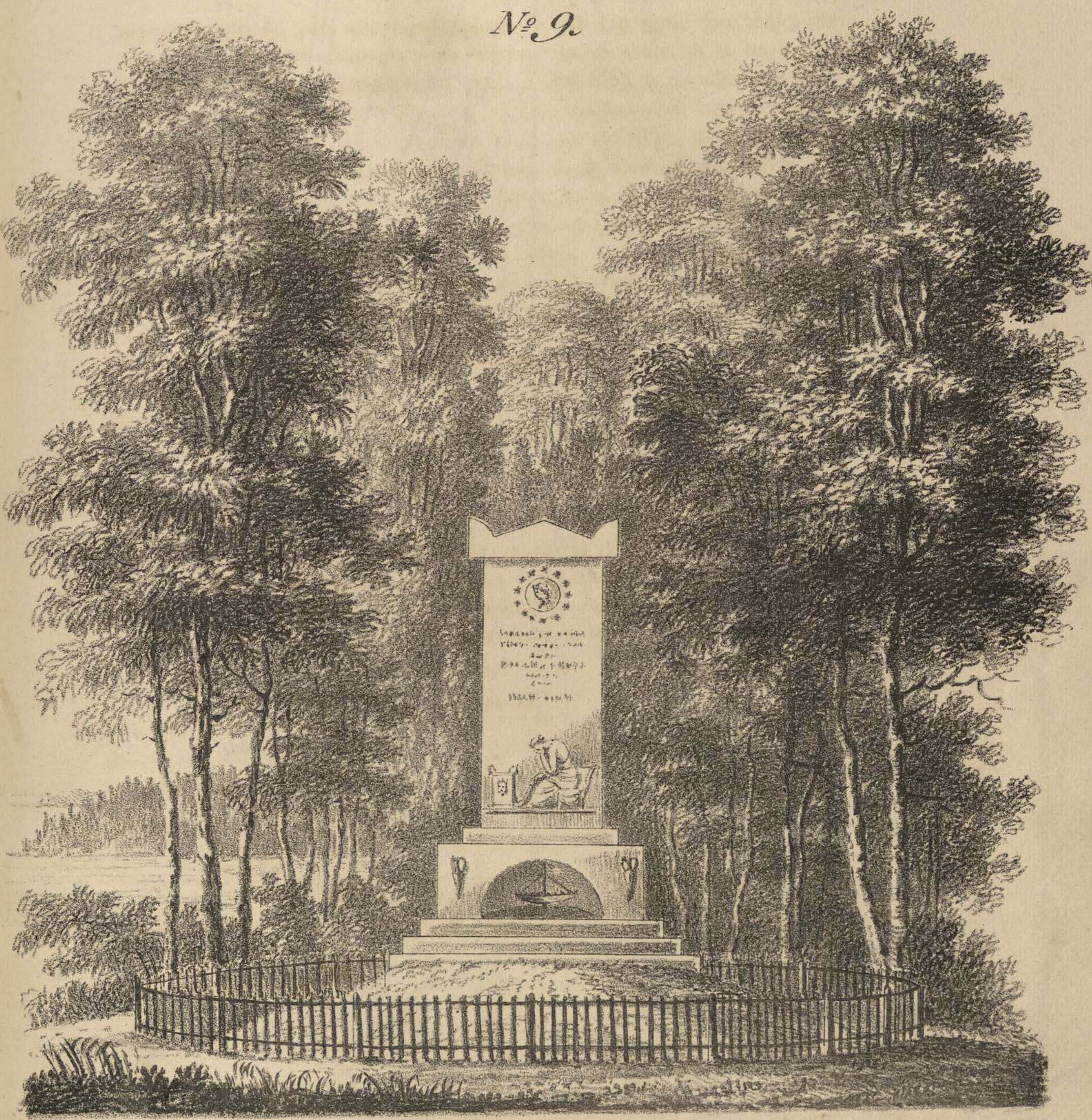
Fig. *En Brudklädning.* Hårprydnad af perlor med orange-blommor, äfven som halsband och örhängen af perlor. Klädningen af vattradt hvitt Gros de naples, garneradt med en blonde, hvilken är draperad genom buketter af törnrosor och orange-blommor. Hvita handskar och skor.

Bredevid en län-stol af mahogoni med Delfin-hufvuden.

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1819.

N°. 9.

Andra Årgången.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Alnar

N° 10.

Andra Argüngen.

N° 12.

Andra Årgången.

Ornäs i Dalarna.

Ehuru ofta och på åtskilliga ställen detta i Svenska häfderne så märkvärdiga Ornäs är omtaladt och afritadt, låna vi dock en ny anledning af Hans Maj:t Konungens och H. K. H. Kron-Prinsens sista besök derstädes den 12 sistl. Sept. *), för at tilfredsställa dem af våra Läsare som icke tillförne varit bekante med utseendet af denna gamla byggning, hvaruti Gustaf Erikson först herbergades under sin flykt undan Christierns förföljelser, och hvilken byggning ännu af hvarje ägare til Säteriet Ornäs sorgfälligt underhålles.

Ornäs ligger i Torsångs Socken $1\frac{1}{4}$ mil ifrån Falun.

»Sedan Konung Gustaf Eriksson ifrån Rankhyttan i Wika 1520 vid »Helgomäso-tiden öfver sjön Runn och lilla Elfven hit til Socknen an- »ländt, under hvilken resa han icke långt ifrån färjstället vid Glöttort »var i fara at drunkna, (emedan isen då nyligen lagt sig), ankom hjel- »ten först til Ornäs, som då innehades af Arendt Person Öhrnflykt. Här »blef han med vänlighet emottagen, men hade dock snart kommit i »fiendernas hand, om icke Fru Barbro Stigs-Dotter uptäckt sin mans »försåt; ty då han bortrest til sin svåger, Konung Christierns Befallnings- »man, Brun Bengtsson på Sätra, at söka biträde til Konung Gustafs »fängslande, blifver häst och släda af Fru Barbro tillagad, som befor- »drade Gustafs resa öfver Runn förbi Korsnäs- och Sandvika-hyttor, »derifrån han vidare begaf sig åt Svärdsjö. — von Dalin i sin Historia, »3 Tom. p. 19 anför en berättelse, som varit om Fru Barbro, at hon »sedan icke fått komma för sin mans ögon; men dock måste ligga ihop »med honom om natten i en säng, som gick tvert igenom väggen emel- »lan deras kamrar, och var gjord som et skåp med dörrar på begge »sidor, hvilken til början af detta (det vill säga förra) seculo var i be- »håll. Ännu utvises det secreta rum, hvaruti Konung Gustaf af Fru Bar- »bro blifvit nedsläppt med et handkläde på 9 alnars djup, då hon haft »dräng och släda nedanföre i beredskap.«

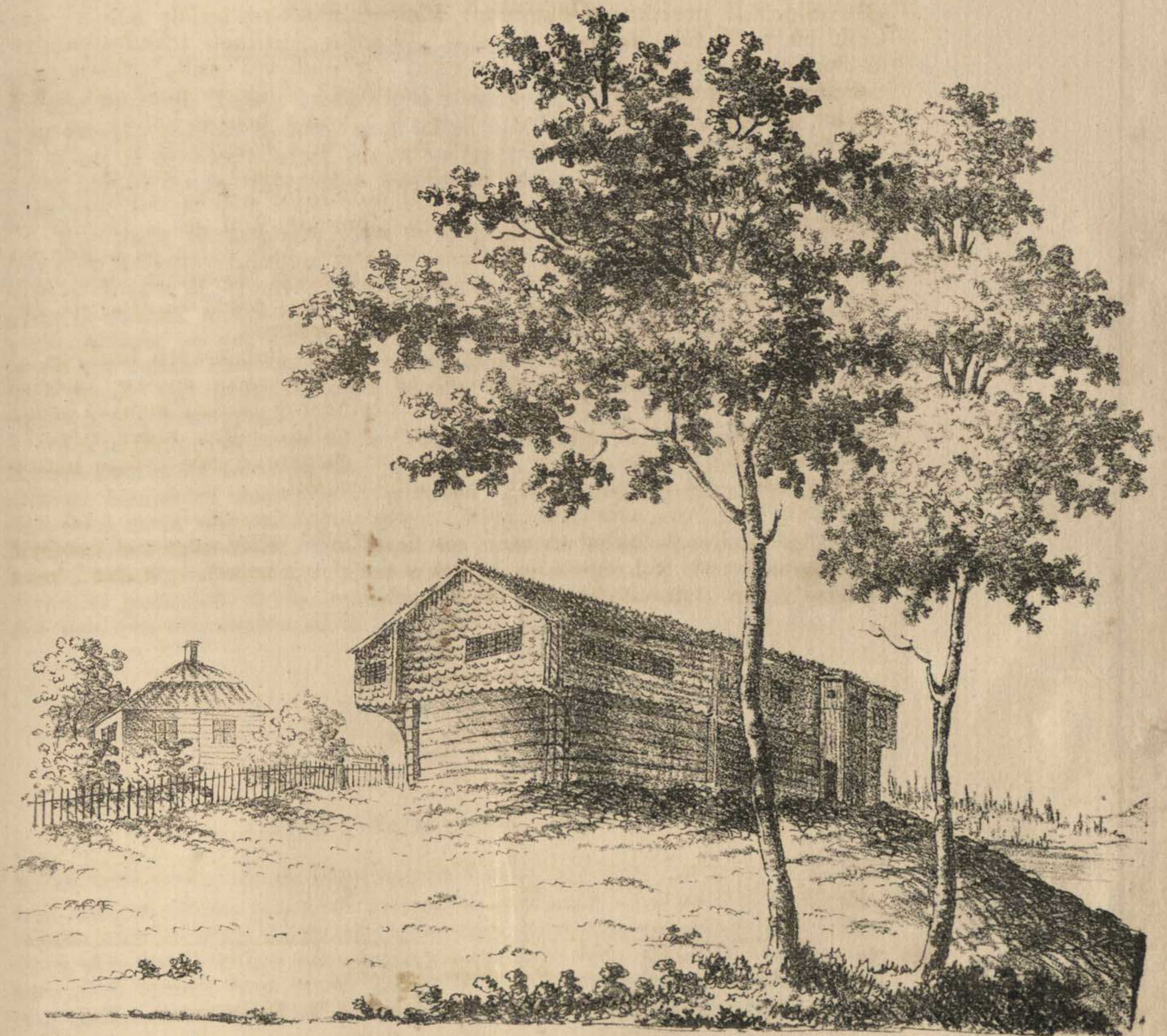
Sjelfva byggningen är timrad af groft oskrädt timmer, som vid knu- tarne blifvit snedhugget, på det de desto bättre måtte sjunka tilhopa och blifva täta. Nedra bottnen eller våningen tyckes aldrig hafva nyttjats annorlunda än til visthus eller bodar. Den öfra åter, som är spån- beklädd, innehåller vid vestra ändan af byggningen och tvers öfver

*) Se Bihang til Post-Tidningen den 18 Sept. 1819.

gafvel-sidan et stort rum i hvilket Konungen logerat, och et annat der bredevid; samt derefter, tvers öfver byggnaden, en gång til det utbyggda ställe, der Gustaf nedsänkte sig för at flykta, och hvarest man ännu uti en klåfva ser en trissa, på hvilken förmodligen det rep gått, hvarmed Konungen nedhissat sig. Åt andra ändan äro sedermera ännu et par rum, men utan märklighet. Trappan til denna våning jemte en gång eller corridor utanför rummen, är byggd utom huset, i spiral, och beklädd med spån. Dess steg tyckas ej lika åldriga med byggnaden, hvars golf onekligen Gustaf Eriksson beträdt. Kungsrummet är ungefär af 18 alnars längd och 12 alnars bredd eller djuplek. Det är utstigande åt ena ändan vid pass en aln utöfver nedra våningen och missklädades på golfvvet, midt öfver undra gafvelväggen, af en bjelke som höjer sin rundning öfver golfvets plankor. Blott tvenne låga fönsterluffer å gafveländan och en å långsidan, alla med helt små rutor, uplysa det; men denna sistnämnde fönsterluft består ock af fyra afdelningar eller fönsterbågar, som hvardera innehåller ungefär tre och ett halft quarters bredd med fyra rutor i bredden. Höjden är deremot med sina fyra rutor ungefär blott något öfver en aln, hvarföre ock dessa fönster sitta högt från golfvvet. Timret är så väl invändigt som utvändigt oskrädt, och väggarne låga eller kanske högst halffjerde aln höga. Taket är derföre hvälfdt eller nogare sagdt et snedtak från ömse sidor, ända från de handbjelkar, som ligga längs åt byggnaden och mellan hvilka är takpanel. Fram uti högra hörnet af rummet står en bild som skall föreställa Konungen. Vid dörren, som är nära väggen åt venster, har man ställt bilder af tvenne Dalkarlar i deras fulla drägt; äfven en bild i harnesk, som man kallar Lifknekten. Bortom dem vid väggen, äfven til venster, är den säng, hvaruti Gustaf legat, gjord af grofva plankor. I den ligger ännu samma madrass; äfven grof; men sängen är sedan prydd med et blått omhänge eller sparrlakan och krönt med Kongl. krona. I rummet förvaras åtskillige gamla bågar och dylikt, utom de saker, hvilka påstås hafva tilhört Konungen och vid Dess vistande i Dalarne hafva varit af honom nyttjade.

För öfrigt hänvisa vi våra läsare til Hülphers Dagbok öfver en Resa i stora Kopparbergs Höfdingdöme år 1757; til Joh. R. Schultzes Disputation de Prædio Ornäs 1758, och til Bref under sednare Resor i Sverige af Linnerhjelm 1815, hvilken sednare äfven meddelt en ritning öfver Ornäs, som i det nogaste blifvit följd i närlagde.

N° 13.

Andra Argängen.

14 och 15.

Den heliga Familjen.

Handteckning af Herr Professor Fr. Westin.

Detta ämne til Tafla, hvarpå alla stora mästare liksom på en probersten försökt guldets äkthet, skall alltid bibehålla sitt stora intresse, och då vi nu af en yngre hand lemna en ny teckning deraf, äro vi förvissade at denna i alla afseenden förtjenar ställas i bredd med sina föregångare.

En sträng försigtighet, den vi ålagt oss vid bedömandet af ännu lefvande Artisters arbeten, hindrar oss icke at dela med Allmänheten et rättvist beröm åt denna vackra teckning och en billig otålighet at en gång få se den målad med samma färger som Hr Westin så behagligt vetat blanda på sin Palett til dess förra arbeten. En annan konstdomare har redan före oss sagt: at en Raphaëlisk anda sväfvat öfver det hela deraf, och ingen med fin känsla och smak lär neka denna composition sin beundran.

Bland Stentryckeriets väsendtligaste förmåner är visserligen den at Konstnären sjelf kan rita sin composition på stenen, (ehuru den icke alldeles hinner til samma höjd af finhet som på papperet), hvarigenom den icke mera blir en copia, utan sjelfva originalet som mångdubblas. Konstnärens egen mästerliga hand uti närlagde teckning är här lätt igenkänd, och vi hafva rätt at begära det Allmänheten gör oss räkning derföre i et periodiskt verk, som lemnas den til et ovanligt lågt pris och der den bör öfverraskas af at träffa mästerstycken.

16.

Nya moder från Paris.

Det märkvärdigaste på Fruntimmers-hattar är deras kantning, hvilken helt nyligen börjat göras af snören af otvinnadt silke med genombrutit arbete eller et slags knytning; men oaktadt denna garnering, bibehålles dock det förr brukliga atlas-bandet under skärmen. Denna kantning står mer eller mindre fram utom kanten af hattskärmen och är sällan af lika färg med densamma. Den himmelsblå färgen är nu mycket mera allmän

än den varit för någon tid sedan; man ser lika många hattar af det så kallade gaze Cérés, garnerade med himmelsblått eller med ljus gredelint, och många hattar göras af bara blått krusflor, monterade med blå plymer eller blå prestkrage-blommor. Paillegult på rosenrött och rosenrött på paillegult är en sällsam färgförening, hvilken ickedessmindre brukas ganska mycket, äfven som man, för ombytes skull, brukar hattar som äro garnerade med gridelina band och fodrade med gult siden under skärmen. På florshattar med släta skärmar brukas kullen lagd på sidorna i et slags veck, liknande en melon, med bandrosor eller puffar af breda sidenband. Andra florshattar alldeles släta, garneras endast med blommor föreställande en krona af mossrosor och hvita prestkrage-blommor, stundom af idel prestkrage-blommor utaf olika färger. — Några Italienska halmhattar äro mycket enkla och hafva på kullen en liten broderad trekantig tyll-schawlett. — Uti några Magasiner förfärdigas hattar hvilka synas vara randiga såsom i lilas, rosa, grönt &c. &c.; de göras af Egyptiska band hvilka sys helt tätt tilsammans.

De små halskläden (sautoirs) hafva hitintills endast varit brukliga af casimir eller silke; nu får man äfven se dem af svarta spetsar eller af broderad nettelduk. — Ned omkring klädningarne brukas mycket breda genombrutna nettelduks-remsor som sys emellan några rader af veck; äfven får man ganska ofta se lif och ärmar garnerade med fylliga nettelduks-remsor, då deremot kjorteln är alldeles slät.

Fig. Italiensk halmhatt med en flors-slöja. Klädningen af cambric à guimpe (et slags krage som betäcker hals och bröst), garnerad med många fällar. Hvita handskar och blå skor.

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1819.

N° 16.

Andra Argängen.

Historierade Spel-kort.

De första Spel-kort som gjordes, voro de som Jacquemin Gringonneur vid slutet af fjortonde århundradet upfann, at dermed roa Konung Carl VI i Frankrike, under hans olyckliga svagsinhet. Uti Parisiska Räknekammarens register af år 1392 finner man ännu följande anteckning: »Donné 56 sols parisis à Jacquemin Gringonneur, peintre, pour trois jeux de Cartes à or et diverses couleurs de plusieurs dévisees, pour porter devers Roi Charles VI pour son ébattement pendant les intervalles de sa maladie.» Saint Foix. — (Betalt 56 sols parisiskt mynt til Jacquemin Gringonneur, målare, för tre kort-lekar, förgylde, i åtskilliga färger och med flera valspråk, för at öfverlemnas Konung Carl VI til hans förlustelse under mellanstunderne af hans sjukdom. Saint Foix. —) Hertigen Philip Maria Visconti af Mayland betalte år 1430 för en kort-lek femton hundrade gyldne Scudi. — Mindre dyra, men vida sinnrikare äro säkerligen dessa kort, hvaraf vi redan i första Årgången under N:o 25 lemnat et prof, och hvaraf vi uti närlagde teckning gifva en fortsättning, som utmärker sig lika förmånligt som de förra genom upfinningens enkelhet och de enformiga tecknens användbarhet til olika föremål och lekande bilder.

Den lilla flickan på Ruter-tre, som är i begrepp at gå utur porten med sin lilla korg på armen, är så otvungen, at man knappast faller på den tankan at Ruter-tre gifvit anledning til det hela. — — Med huru mycken fintlighet och sanning hafva icke skalmaskar och fjärilar blifvit tilskapade af Spader 5 och Klöfver 8, utan at tvingas i andra former än dem man tror sig hafva sett och vill igenkänna bland den otaliga mängd af Sylphider, som icke sjelfva Linné medhunnit at classifera; — men hvem roas icke af Hjerter-ess? Åt denna bräckliga Representant af de fordna fria Riks-städernas Soldatesque, som tyckes hafva hjertat på rätta stället, och säkert anser magen för sin största fiende at besegra.

Andra Årgången.

E.

Handteckning af Nordquist.

(Fortsättn. från N:o 10).

Vi lemna i denna Nummer åter en teckning af Nordquist öfver Fru Lenngrens visa, (se 3:dje Häftet N:o 10), hvaraf fortsättning meddelas i närvarande rader:

När vakmadam uti strumplästen
Kring rummet tassar tyst och fort,
»Och yrkar samvetsömt på Presten,
»Då, Blunt, då är det med dig gjordt.«

(Forts. en annan gång).

Atskilliga Altaren, Vattenpumpar och Vägvisare.

Naturen eller tillfälligheter begära ofta prydnader och allusioner, der et litet altare är det bäst passande och enklaste, för at åstadkomma en önskad verkan. Vi föreslå dertil de i närlagde teckning: N:o 1 kunde helgas åt Ömheten, N:o 2 åt Vänskapen och N:o 3 åt Kärleken. Icke sällan finner man i grannskapet af et vackert och smakfullt våningshus, en vattenkonst eller så kallad Pump, helt och hållit försummad til sin yttre prydnad. Vi trö oss afhjelpa denna brist genom de i N:o 4 och 5 lemnade teckningar, hvilka dock gerna böra väljas i öfverensstämmelse med stilen i sjelfva våninghuset. I större parker eller anläggningar som genomskäras af flera vägar, behövas ofta vägvisare. Våra vanliga milpålar: en utsträckt hand i en stolpe eller en upspikad brädlapp skulle kontrastera för mycket med Grekiska Tempel, Chinesiska bryggor och antika minnesvårdar. Teckningarne i N:o 6 och 7 torde något mera upfylla hvad man har rätt at begära i denna del af större Trädgårdars försköning.

Diplomatik.

Alla Mödrar, Tanter, Förmyndare och Guvernanter stanna hos oss i stor förbindelse genom uptäckten af et slags Chiffer, hvarigenom oändligt många oredor i familjerne förekommas och dygden hos deras Döttrar, Niècer, Pupiller och Disciplar bevaras. Innan denna stora uptäckt

jag skrifer til Kusun dessa rader och
 förklarar aldrig
 att uphöra med alla våra förbindelser oss emellan, at min hand
 til en annan
 aldrig
 öfverlemnas til den min mors
 som föredrager framför Kusun,
 för bådas vårt bemödande. Skall blifva
 undvika
 att en förening som icke kan göra mig lycklig.
 att jag blir oföränderligt
 fördir
 MATHILDA.

tappat det utskurna papperet till ofvansändande brev, benägade vara med
 sjelive göra försöket huru olika meningar upkomma och af hvad olika
 innehåll de blifva.

Med all den tilfredsställelse vi således äga, att hafva uplyft slöjan af
 detta farliga sätt att meddela sina verkliga tankar, torde dock så högst
 obilliga människor finnas, som förebrå oss upptäckten häraf, liksom kunde
 den åstadkomma en motsatt verkan af vår goda afsigt; dock vi trygga
 oss under denna sats: eld och vatten äro farliga elementer, men böra
 de icke begagnas derföre att de kunna skada? Tröstom oss för öfrigt
 emot dessa obilliga människor med Coupletten af Ségur:

Oncles, tuteurs se fâcheront
 Contre mon innocente adresse,
 Indulgent pour la finesse
 Les Pupilles m'excuseront.

gjordes, kunde flickan vid sidan af sin Argus skriva det hårdaste bref, et formligt afslag til sin älskare, och helt tryggt låta det tilställas honom, emedan han deruti blott fick förnyad försäkran om en oföränderlig kärlek. Et märkvärdigt exempel härpå lemna vi uti nedanstående bref:

Min Kusin!

Mamma befaller at jag skrifver til Kusin dessa rader och härigenom förklarar at hon aldrig lemna sitt samtycke til vårt giftermål och at vi skola uphöra med alla våra förbindelser oss emellan, samt at min hand redan är bortlofvad til en annan som innan kort förenas med mig. Jag sjelf är äfven nöjd härmed. Tänk aldrig mera på at få äga mig, och då jag öfverlemnas til den jag nu valt med min mors samtycke och den hon föredrager framför Kusin, stadgas min lycka som är föremålet för bådas vår önskan och vårt bemödande. Skall jag blifva nöjd med Kusins upförande hädanefter, så måste Kusin undvika mig tils jag fullbordat en förening som icke kan annat än göra mig lycklig. Detta som jag nu högtidligen förklarar, blir alltid heligt och oföränderligt min föresats. Syster Bernhardine ber helsa!

MATHILDA.

De älskande nemligen, hade öfverenskommit at af deras bref endast läsa och tilegna sig de ord som visade sig genom et på flera ställen utskuret papper, hvilket lades på sjelfva brefvet, och hvarigenom en helt annan mening upkom; och som vi äro nog lycklige at hafva ertappat det utskurna papperet til ofvanstående bref, behagade våra läsare sjelive göra försöket huru olika meningar upkomma och af hvad olika innehåll de blifva.

Med all den tilfredsställelse vi således äga, at hafva uplyft slöjan af detta farliga sätt at meddela sina verkliga tankar, torde dock så högst obilliga människor finnas, som förebrå oss uptäckten häraf, liksom kunde den åstadkomma en motsatt verkan af vår goda afsigt; dock vi trygga oss under denna sats: eld och vatten äro farliga elementer, men böra de icke begagnas derföre at de kunna skada? Tröstom oss för öfrigt emot dessa obilliga människor med Coupletten af Ségur:

Oncles, tuteurs se fâcheront
Contre mon innocente adresse,
Indulgente pour la finesse
Les Pupilles m'excuseront.

Nya Moder.

Himmelsblått har, som vi redan förra häftet anmärkt det, varit på en tid mycket i bruk, men deremot är Citrongult i aftagande; hvad åter rosa-rödt angår är det likväl den modernaste färgen, ty af 30 nya hattar ser man 20 garnerade med rosa blommor och band. Enfärgade sidensars-band äro til det mesta i bruk. Små hattar med lika bred skärm rundtomkring brukas äfvenså väl af cambric som af halm. Med hvar dag ser man allt mer och mer broderade klädningar, til och med af de eleganta Damerne återtagas garneringarne af broderade nettelduksremсор, men likväl med nya mönster. Sedan hösten inträffat har man redan påfunnit tvenne slag nya tyger, nemligen et brocheradt sidensars och et brocheradt flor. Äfven börjar man nu åter at nyttja grå tyger. De hattar som göras af de nya tygerne äro i samma form som de, hvilka brukades i somras, och då man ser dem på något afstånd, kan man nästan icke skilja dem derifrån, emedan de nya tygerne äro af samma färg med brocheringen, nemligen: hvitt i hvitt, rödt i rödt och grått i grått.

Herrarnas svarta vestar äro af vattradt sidentyg. Et slags vest-tyg kallas *valencia*, och består af röda och gröna noppor på tegel-, citrongul eller chamois-botten.

Fig. *a.* Mode-Costume från Paris. Cambrics-hatt och mössa af tyll. Broderad nettelduks-halsduk. Cambrics-klädning garnerad med fyllningar af cambric och tyll. Hvita handskar och violetta skor.

b. Mode-Costume ifrån Wien. Klädningen af et tyg kalladt *crêpe chinois*, (chinesiskt krusflor) garnerad kring halsen och vid händerne med blonder och nedomkring, med rullor af sidensars och krusflor med trens-arbete af crepiner emellan. Skärpet af krusflor och sidensars, knutit på ryggen. Kragen af engelskt tyll, garnerad med blonder. Hatten af sydd halm med en bunt marabout fjädrar.

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELBEN, 1819.

Mora Stenar.

Detta uti vår Historia så bekanta ställe ligger i Upland, en mil ifrån Upsala, på en slät äng utan för Dannemarks Kyrka, och har genom Konungens och Kron-Prinsens besök derstädes i förleden Sept. månad, fått et nytt intresse för hvarje Svensk, hvarföre vi också förmoda en teckning öfver stället skall vara välkommit för våra Läsare.

Sedan Riksens Ständer redan 1667 väckt frågan, at et minne borde uppresas här på detta gamla Konunga-Valställe, blef ändteligen 1770 et litet fyrkantigt stenhuss upbyggt, som innesluter densamma och der de så kallade Mora Stenar inom lås och nyckel förvaras. De äro 10 til antalet, hvaraf endast tre hafva latinska inscriptioner med såkallad munkstyl, hvaraf dock en del försvunnit genom tidens åverkan, en del åter genom Stenhuggarens eller tidehvarfvets brukliga abbreviationer gör meningen deraf tvifvelagtig eller af olika tydning. På en af dem ses Riksvapnet Tre Kronor *a)*; de andra, alla mindre än de förra, hafva ganska få lemningar af inskriften kvar, med undantag af en *b)*, som tydligt utvisar: E G., äfven som et stycke af en Runsten *c)* kommit med bland detta sällskapet. En Svensk Legend rundt omkring taklisten står i följande ordning och är af nedanstående innehåll:

KONVNGA WAL OCH HYLLNINGAR ÄRO FORDOM HÄR SKEDDA. KONVNG STENKIL 1060 K. INGE K. MAGNVS

LADVLÅS. D. I. 1276. K. MAG. SME. D. II. 1319 K. ERIC. D. XIII 1396. K. CHRISTOPHER 1441. K. CARL. D. VIII 1448. K. CHRISTIAN D. I 1457.

RIKS. F. STEN STVRE D. YNGRE. 1512. FLERE BERÄTTELSE LÄS TÖRNERSS DISS. 1700. RUDBECKS ATL. SCHEFFERVS DE

UPSALIA. WEXIONIUS. ENBERGS OM UPSALA. SALVII OM UPLAND. TUNELD ÖFVER SVERIG. MED FLERA.

Den historiska rigtigheten af dessa upgifter torde väl tåla någon anmärkning, hvilket dock är utom gränsen af vårt ändamål *). Uti Grefve Dahlbergs verk finnes äfven en ritning öfver Mora Stenar, som då för tiden väl kunnat vara riktig, men ingalunda öfverensstämmer med nuvarande förhållandet. Här, på detta ställe, stodo Candidaterne, och

*) Vi hoppas at framdeles erhålla et utförligt och vetenskapligt afhandladt arbete öfver Mora stenar utaf Pastorn vid Tyska Församlingen i Stockholm, Herr Doctor J. A. A. Lüdeke, hvilken vi äfven hafva at tacka för meddelandet af närlagde teckning.

Andra Ärgången.

F.

rundt omkring, på den vidsträckta ängen, den församlade menigheten. Hvilket sublimt skådespel! Et helt folk församladt at gifva sig en Regent! Här, från detta ställe tiltalade Gustaf Ericson Wase Dal-allmogen, och på detta ställe har CARL JOHAN offerat åt sina företrädares minne, Han, som, lik dem, kallades af et helt folks enhälliga, fria val.

22.

Jaquette Du-Rietz's Fattig-Försörjning.

Sedan Allmänheten redan genom Tidningarne fått kännedom om en Inrättning, lika sällsynt, som välgörande, torde dess blick för några stunder med nöje egnas åt den smakfulla Lasarets-byggnad, som lemnar torftiga sjuklingar en bekväm bostad. Menniskovännen stannar der med glädje, och konstälskaren skall icke heller gå likgilltig förbi.

En kort erinran om Stiftningens anledning och ändamål, lär äfven här vara på sitt ställe.

Vid den tidiga förlusten af en älskad Maka, har Herr Grefve Gustaf Piper icke funnit något värdigare sätt, at mildra sin sorg och föreviga hennes hågkomst, än då han vid Lunds Helsobrunn *), på hans ägor belägen, under sin afidna Makas namn, grundat en stiftning, hvars välgörande följder utgjorde på en gång fortsättningen af hennes handlingssätt, och den värdigaste vård åt hennes minne. Trettie sjuklingar njuta här under hvarje års Brunsdrickning en hel månad fri bostad, mat, Läkarevård, Läkmedel, bad af alla slag, och en noggrann skötsel. Fonden är tillräcklig för alla dessa behof, och Inrättningen äger dessutom redan nu i sin vagga en källa til outhörligt utvidgande, i det Stiftaren anslagit en särskilt fond, hvars ränta årligen lägges til Capitalet och derigenom i sin ordning göres fruktbar. Hvert tjugefemte år, då denna särskilta fond utgör omkring 5,000 R:dr Banko, införlifvas den med den allmänna; men börjar genast en ny upläggning, för at efter lika tidrymd å nyo frambära åt densamma en lika gård.

*) Uti Skaraborgs Län en mil ifrån Skara Stad.

22
 22
 22
 22
 22

22

Huset, som har 30 alnars längd och 15 alnars bredd, är af träd och anstrukt med hvit oljefärg. Porten, taklisten, och alla yttre prydnader äro ovanligt väl arbetade. Öfver Porten är insatt en sten af slipad granit, på hvilken man i förgylda bokstäfver läser: »Jaquette Du Rietz's Fattig-Försörjning.» En Gloria af förgyld bronz sprider deröfver sina strålar och en Lacrimatoire af gjutit tackjern kröner spetsen af byggnadens fronton. I stället för vanliga skorstenar, finner man tvenne stora Urnor, äfven af gjutit tackjern, och vid eldning i huset, tror man sig se Tacksamhetens och Saknadens offerrök upstiga mot höjden. Det inre svarar fullkomligt i nytta och bekvämlighet emot denna vackra yta. Nedra våningen är egnad åt sjuka i allmänhet. I det största Rummet är i väggen insatt en sten af slipad granit, hvars inskrift, på et rörande sätt, tolkar Stiftarens förlust, den aflidnas förtjenster, och anledningen til denna Inrättning. Öfra våningen är afdelad i flera Rum, dels för Läka- ren och dels för sjuka af särskilt beskaffenhet. Alla Rummen äro försedde med snygga, upbäddade sängar, och tillräckligt husgeråd, äfven i afseende på spisning och matlagning.

Sådan är denna smakfulla Byggnad, som lemnar en ny prydnad åt den ovanligt vackra belägenheten af Lunds Helsobrunn. Dess välgörande bestämmelse ger den för åskådaren et dubbelt behag. Helt naturligt väckes hos honom den anmärkning, at sorgen öfver bittra förluster, så oskiljagtig från dödligheten, aldrig kunnat taga någon värdigare rigtning, och konstälskaren sjelf finner sig här nöjd, at bortbyta den mästertligt huggna marmor-stoden, emot en Minnesvård af denna ädlare art.

L. H. L.

23.

En Salong.

Uti de flesta ritningar på Landthus, i synnerhet de som för 40 til 50 år sedan blifvit upbyggde, har man gerna på nedra botten anbragt en Salong, hvares ena vägg blifvit försedd med et halfrundt fönster eller en glasdörr, hvilka, om de också varit fyrkantige, blifvit draperade uti en halfbåge, hvarigenom tilfalle lemnats at variera draperiet och åstadkomma en behaglig effect. — Närlagde teckning visar derföre et passande draperi i en Salong til et sådant fönster eller glasdörr som går utåt Trädgården, och är det öfriga af Salongen i öfverensstämmelse med det helas arkitektur och smakens fordringar. Färgen på rummet och draperiet beror af omständigheterna, dock vilja vi föreslå himmelsblått til väggarne med förgyllda lister och purpur- eller skarlakans-rödt til hvalfbågen och gardinerne: ofvanpå et hvitt draperi som betäcker de öfra glasrutorna.

24.

Nya Moder från Paris.

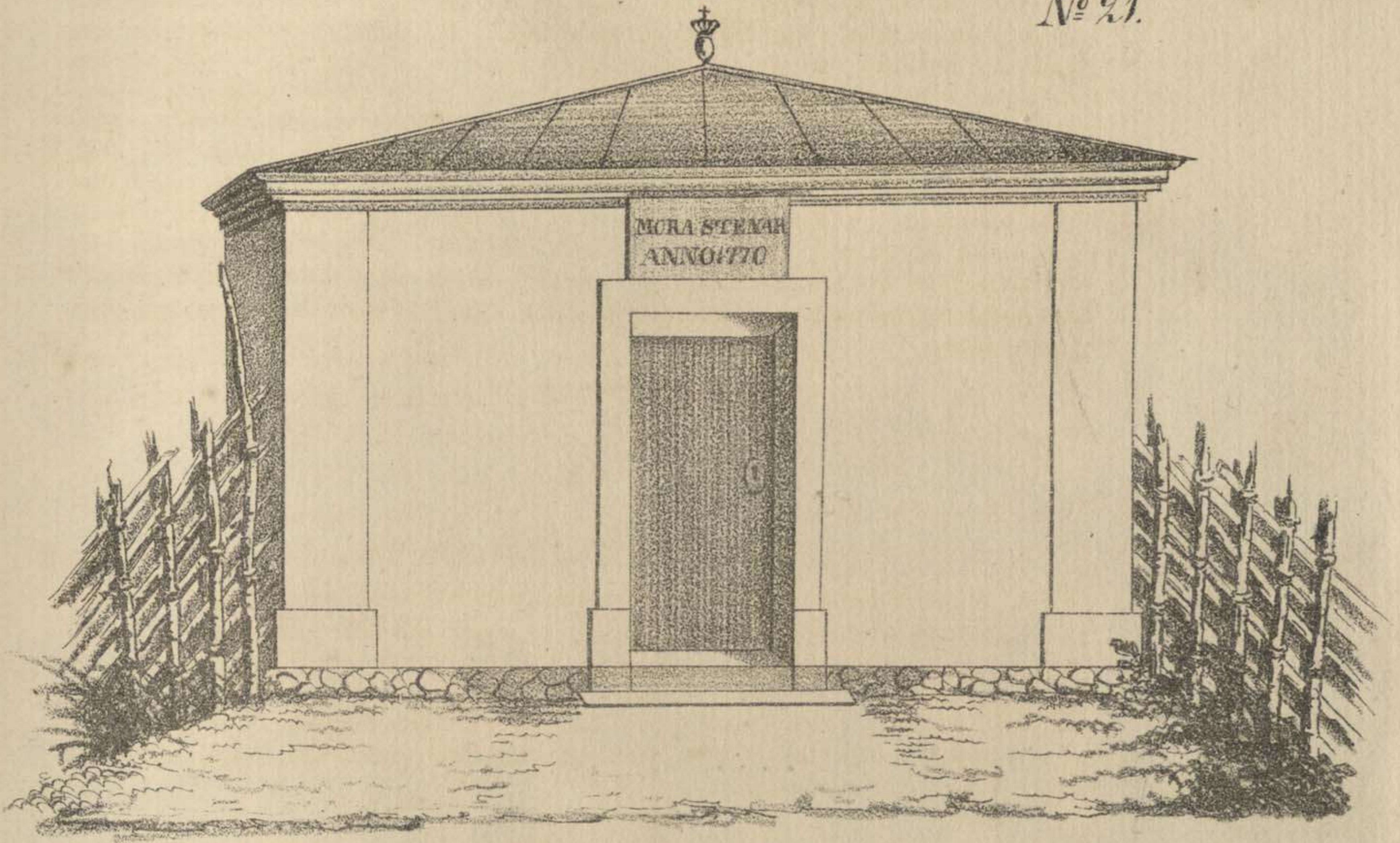
Våra unga Herrar nyttja mörkbruna (puce foncé) silkesstrumpor helt och hållit genombrutna af et muschigt mönster. De bära filthattar af brungrön färg, (couleur feuille-morte), hvilket hittils var Fruntimmer och barn förbehållit. De nyttja äfven svarta randiga sidentygs-vestar, hvarpå hvarannau rand är af sammet. — Man har velat anmärka, at de under gåendet vagga litet mindre af och an med kroppen och böja hufvudet något mera när de helsa.

Fig. — Costume för Herrar. — Hatten med hög kulle och smalt brätte. Surtouten af kläde besatt med silkessnören. Vesten af Casimir så kallad à la chevalière. Pantalonger af Casimir.

 STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1819.

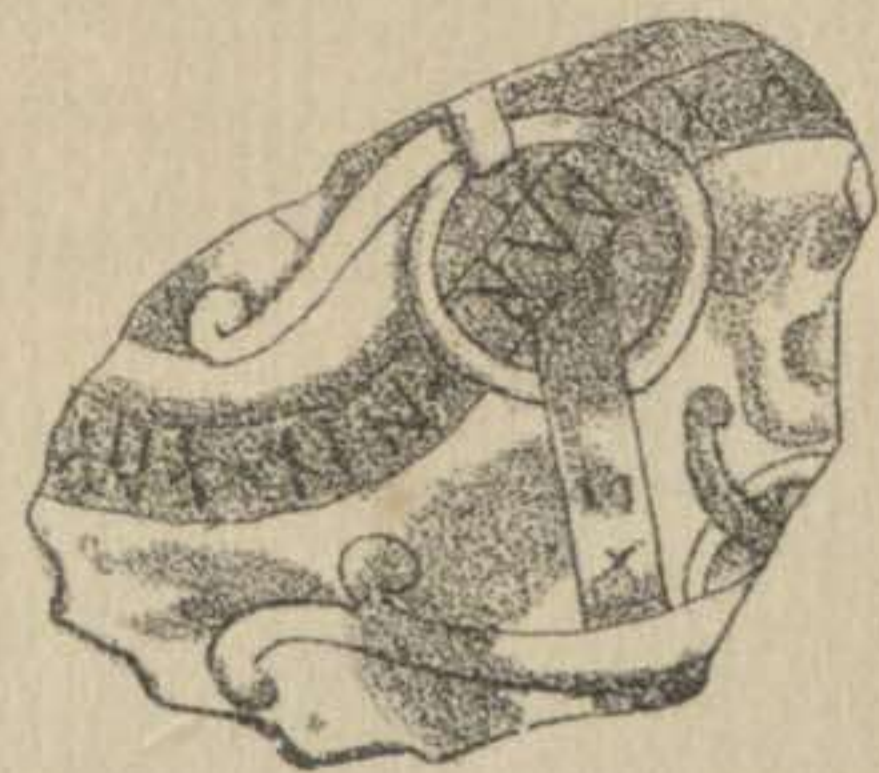
N° 21.

a.

c.

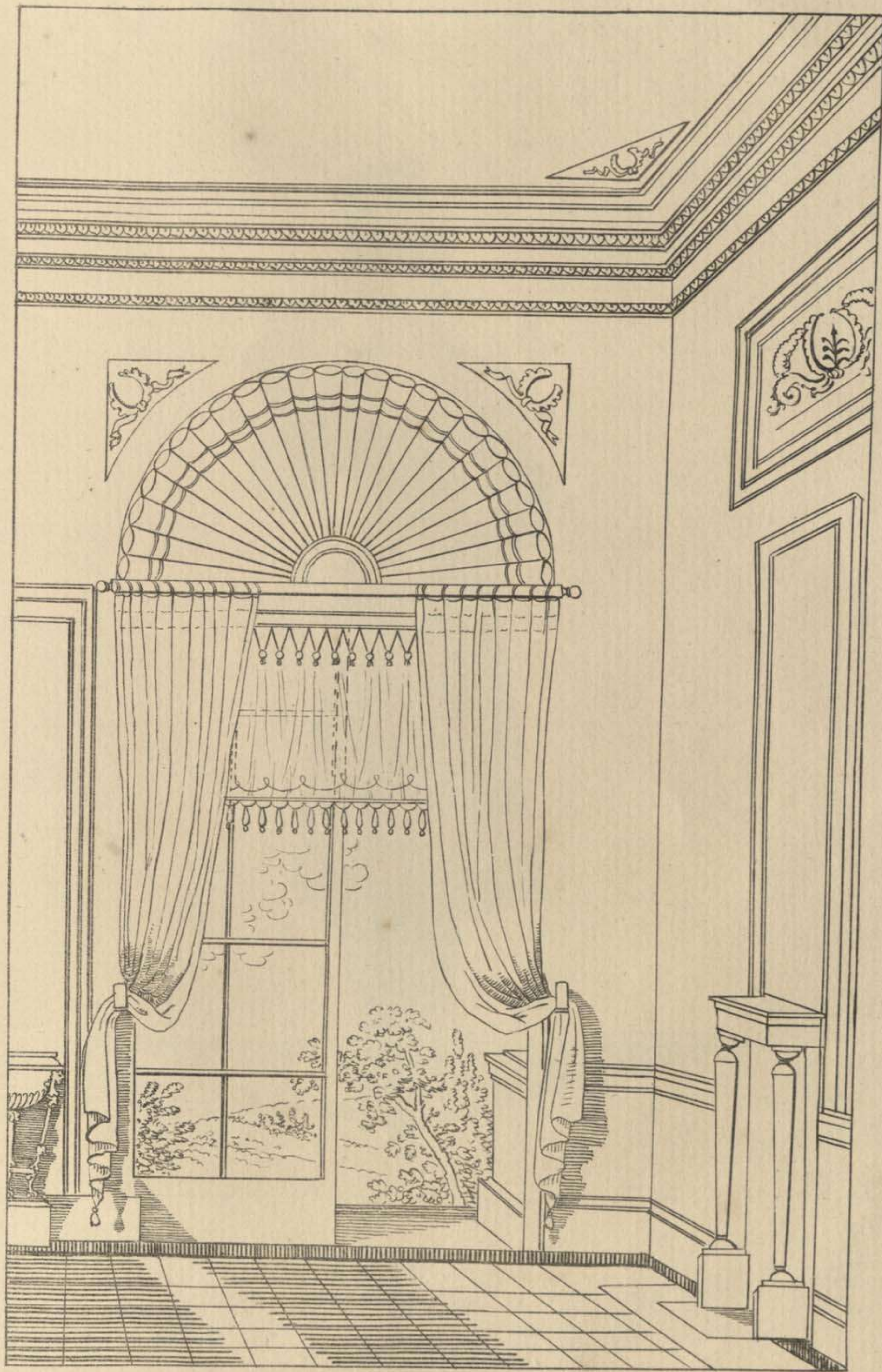

b.

Andra Argängen.

Andra Årgången.

N° 24.

Andra Årgången.

25.

Monumentet i Parken vid Finspong.

Uti ett arbete, som har Konst och Nyhet til sitt föremål, borde icke längre saknas en teckning öfver et Monument, som förliden midsommar uprestes i Parken vid Finspong, och hvars anledning är likaså vacker, som det sjelf är prydligt och smakfullt valdt. — Allmänheten har fått läsa det Tal som hållits vid detta tillfälle, *) och igenkänner Talaren i dess städade styl och språkets värdade uttryck, likasom uti Inskriften på sjelfva Monumentet.

ÅT
MINNET
AF
AURORA TAUBE
SOM FÖRSKÖNADE FINSPONG
FÖRDE SÄLLHETEN I SITT HUS
GLÄDIEN I SÄLLSKAPSKRETSARNE
HUGSVALELSE OCH TRÖST I ARMODETS KOJA
AF
TACKSAMMA BARN
SOM I SKUGGAN AF DE LUNDAR
HON VÅRDAT
NIUTA FRUGTEN
AF DE VÄLSIGNELSER
HON BEREDT

Denna Inskrift äfven som Medaillonens föreställande framlidna Fru Grefvinnan De Geers bröstbild och ornamenterna, äro af bronze på en slipad granit, efter Herr Hof-Intendenten och Ridd. Sundvalls vackra ritning.

Rummet tillåter icke at här införa ofvannämnde Tal, som hölls vid minnesstodens aftäckande, och ehuru ofullkomligt begreppet derom blir, då blott en del deraf anföres utur sitt sammanhang, kunna vi icke underlåta at meddela et ställe derutur, för hvilket de af våra läsare säkert hålla oss räkning, hvilka icke haft tillfälle at få läsa det hela.

*) Tal, hållit vid invigningen af Monumentet åt Grefvinnan Fredrica Aurora De Geer, född Taube, i Parken vid Finspong den 24 Juni 1819. Stockholm tryckt i Kongl. Ordens Boktryckeriet 1819. —

» Och hvad var hon icke äfven för eder, J, som vunno »hennes tilgifvenhet eller hennes bekantskap. I sitt hus eller i sällskaps- »kretsarne ansedd och vördad, som denna solens blida budbärerska, »hvars namn hon delade, hvilken med morgonstjernan på sin hjessa, »skingrar nattens skuggor och banar vägen för dagens ljusa majestät, »lifvade hon allt med sin blick, och förande glädjen fängslig vid sin »sida, såg honom ännu trogen sina bojar, då plågorna, vid aftonen af »hennes dagar, hade för alltid kunnat aflägsna honom. Och med denna »skapande förmåga, at antingen som deltagande i sällskapsnöjena, eller »som ordnande deraf, sprida lif och en gemensam täflan, hos alla som »nalkades henne, huru oberoende var icke hennes afsigt af tacksamhet »derför? huru främmande för ryktet och berömmet? huru vida skild från »denna hvardagliga ton af anmärkningar emot andra, til uphöjande af »sig sjelf, och från denna ytliga vänskap, som, sammansatt af lustiga »ord, försvinner för den minsta fläkt af förändrade omständigheter.« —

26.

Handteckning af Nordquist.

(Fortsättning från N:o 18.)

Om Fru Lenngren varit lycklig och sann uti sin målning om denna girige, som försakar lifvets bekvämlighet och nöjen för at spara, om hon i en träffande bild bevisat det löjligen deraf at samla åt andra, som med otålighet vänta at dela och njuta frukten af dessa försakelser; så kunde sannerligen ingen skickligare hand än Nordquists försinnliga dessa tankar och ge en mera sann och öfvertygande bild af hvad hon ment i dessa rader:

Snart Kyrkans räkningar
 Qvitteras på din mull;
Snart glupska Arfvingar
Beskatta ditt Skatull.

Denna strid och våldsamma medfart emellan arfvingarne, för at åtkomma det mesta möjliga i Skatullet, detta glupska begär efter en affiden slägtings contanta lemningar, är Hogarthiskt tänkt och utfördt; ty dessa figurer med all sin caricatur sakna icke karakteristik, och detta utgör det väsendtliga af dylika teckningar, der man begär (om vi få betjena oss af det uttrycket,) en viss Synonymique emellan skaldens och målarens behandling. —

En modern Chiffonnière.

Man fördömer Luxen, man skrifver emot dess missbruk och tiltagande; men man vill ickedestomindre hafva granna möbler: de måste således finnas, och det vore sannerligen emot vårt intresse, om vi icke äfven genom deras nyare och smakfullare förfärdigande sattes i tillfälle at stundom dermed tilfredsställa våra läsare. Det är onekligt, at verkstäderna i Stockholm inom de tvenne sista decennier lemnat en mängd af möbler, som i alla delar kunna täfla med de utländska uti elegans, smak och arbetets godhet. Man öfvertygas dagligen derom i alla möbelbodas och blir villrådig uti valet emellan de åtskilliga slag som fågna och tilfredsställa ögat.

Närlagde teckning på en nymodig Chiffonnière är oss meddelad af Kongl. Hof-Skatullmakaren Herr Johan Berglund; *) och vi hänvisa våra läsare så mycket hellre til hans Magasin, som denna teckning endast kan lemna en ofullständig föreställning af de utförda och raffinerade arbeten uti detta slag så väl som annat ameublement, hvilket dels färdigt dels uti ritningar är hos honom at tilgå.

*) Bor vid Norrlandsgatan huset N:o 10.

Mode-Nyheter från Paris.

Garneringarne på skärmen af fruntimmers-hattar brukas mera af sidentyg än af band, äfven som det är mera brukligt at trycka ned skärmen i pannan, än at hafva den hvälfd och fränstående. — Den grå och himmelsblå färgen är mycket i bruk til hattar, ehuru icke så allmänt som rosenrödt. — Blå hattar ser man ofta kantade med marabout-sjädrar, andra åter kantas med svandun, och många modkrämerskor nyttja dertil et slags florsband på slät botten, hvars kanter likna svandun; sednare har man gjort hattar helt och hållit af svan- eller härmande andra fåglars dun. — Ingen enda svart halmhatt får man numera se. — En ny blomma, *Tigredia* kallad, har et citrongult svartspräckligt fröhus och spetsarne på blombladen carminröda. Ehuru denna blomma är skäligen stor,

fästas dock 3 deraf uti en klase. — Man gör Turbaner af skärp knutne af silke och sniljor, andra begagna dertil flor kalladt *à la Jeanne d'Arc*, utsydt med pailletter. Bland hattar med stor skärm utmärka sig de som hafva i pannan en snibb *à la Marie Stuart*. — Som modekrämerskor sällan nyttja til garnering samma färger med sjelfva hatten, så betjena de sig til garneringen af brunt på himmelsblått och rosenrödt; hvaremot rosenrödt åter ofta nyttjas til garnering på mörka hattar. — För större sällskaper göras redan hufvudbonader (Toques) af svart sammet med en bandeau kantad med guldsnören. Några svarta sammets-hattar (chapeaux parés) äro i kanten garnerade med små stålperlor: på framskärmen ligger *en* hvit strussfjäder som bör vara lång, alldeles okrusad och mycket bred. På några sådana svarta sammets-hufvudbonader fästes på venstra sidan en Esprit, som är böjd eller fattad i form af en Paradisfågel. — Lifvet på klädningarne så väl som på Spencerne äro fullt ut så långa som de brukades i somras. Skärpen brukas ej så långa, men mycket breda. — På flera merinos-klädningar nyttjas Peleriner, men i stället at garneras med volans, äro både klädningen och Pelerinen garnerade med smala sammetsränder. — Tryckt Cambric, med ganska vackra mönster, är et nytt slags tyg som liknar randig nättelduk, hvaraf en rand är ljus, den andra mörk, och hvarigenom det skiljer sig från vanligt och såkalladt schweiziskt kattun. — Åtskillige klädeskapotter äro garnerade med silkessnören och olivformiga knappar. —

De unga Herrarne, som gerna gå til ytterlighet i sina moder, hafva nu förändrat formen på sina hattbrätten sålunda, at de nu böra vara så upvikna på sidorna, at de fram och bak likna näbben af en Papegoja. Käppar med kryckor nyttjas endast af Gubbar; de unga eleganta Herrar äro ännu villrådige hvilket nyare slag deraf de skola välja. — De mest omtyckte Pantalonger äro af rödagtigt meleradt (rougeâtre melangée) tyg; när de nyttjas til häst böra de vara lagda i veck omkring lifvet och vid fötterne. Sporrarne nyttjas ännu af messing, helt raka och mycket långa.

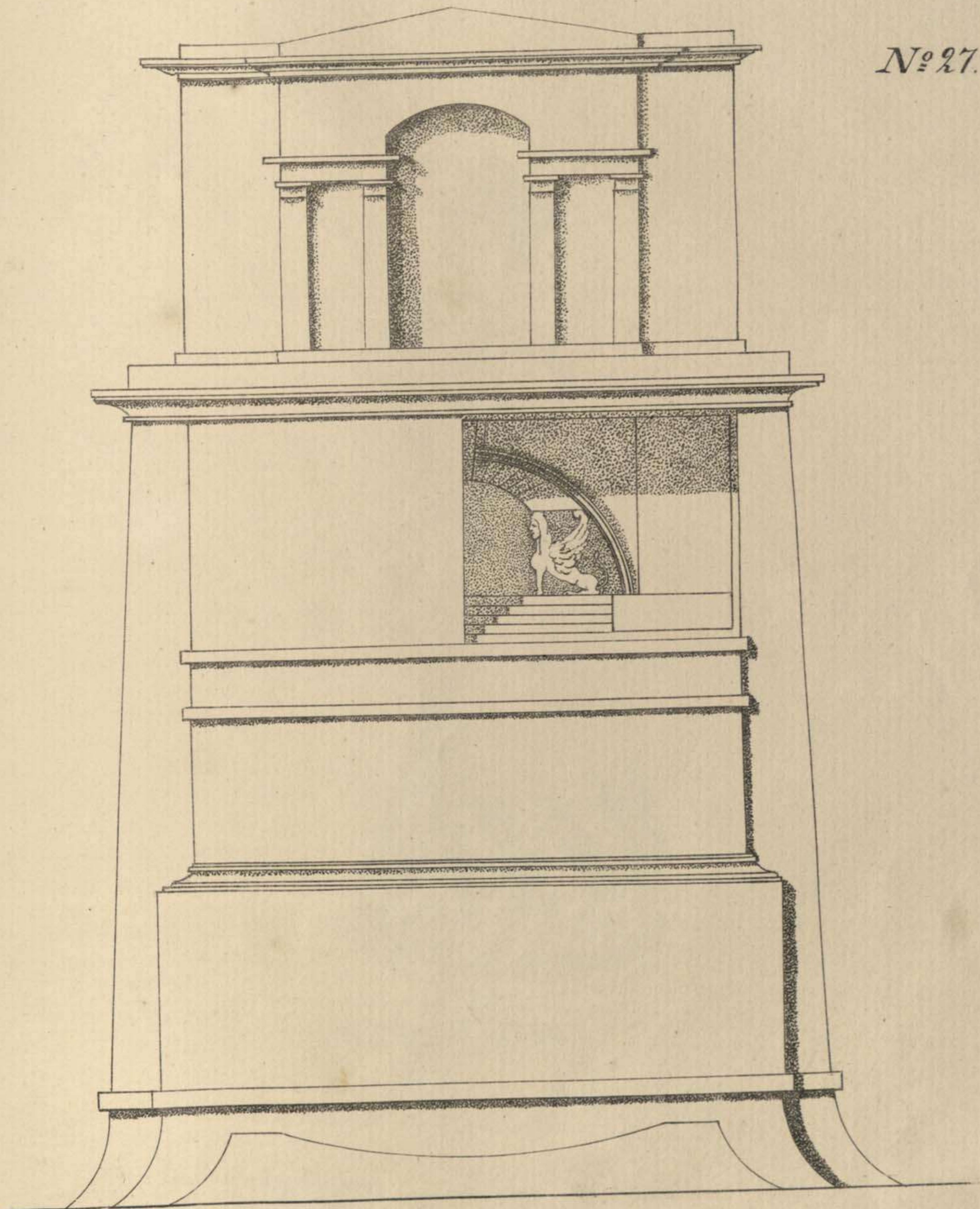
Fig. — Bal-Costume. —

Rättelse: Sid. 22 i 6:te Häftet tredje raden bör läsas sålunda: Här, ifrån detta ställe tiltalade de Allmänheten, (liksom Gustaf Eriksson Wase Dal-allmogen vid Mora Kyrka)

STOCKHOLM,
Tryckt hos CARL DELEEN, 1820.

N° 27.

Andra Årgången.

Nº 28.

Andra Årgången.

Beskrifning öfver et Helgedoms-Skrin i Eriksbergs Kyrka.

Genom Herr Assessor E. C. Montan benäget meddelad.

Eriksbergs Församling är belägen i Vestergöthland uti Elfsborgs Län och Gäsene Härad, och gränsar i öster til Grolanda, i norr til Floby pastorater i Skaraborgs Län; i söder til Ods och i vester til Skölfvene pastorat, båda i Gäsene Härad.

I denna Kyrka förvaras ibland Antiquiteter et så kalladt Helgedoms-kärl, eller rättare Helgedoms-Skrin, hvars beskrifning är ändamålet för denna lilla afhandling.

Detta Helgedoms-Skrin, som knappast i landet har sin like, stod i Eriksbergs Sacristia i en vrå obemärkt, tils 1720 den 7 Sept. då And. Ol. Ryzelius, den tiden Archipræp. Lindk. sedermera Biskop derstädes *), på begäran af härvarande Pastor Magnus Sv. Helstadius, upgjorde en berättelse öfver Socknarne, och vid samma tilfälle granskade detta ålderdoms-skrin, gjorde deröfver sina anmärkningar, och tolkade hvad derpå var tecknadt.

Nästan i form af et grekiskt Capell är hela structuren i sin öfverklädnad, som är af ganska fin valsad koppar, starkt förgyld. Kopparen är tunn som fint papper. Sjelfva skrinet är af Ek. Öppningen är på botten i et aflångt hål med läck at tilsluta. Figurerna af Påfvarne på gafflarne, och Apostlarne på sidorna, äro drifne. Bokstäfverne och siraterne äro valsade. Fötterne och Drake-hufvudena **) massiva. Några skifvor, på hvilka bokstäfverne äro intryckte, är förkomna, äfven en sirat midtpå taket. Förgyllningen är alldeles icke skämd, och den svärta som varit lagd på inskriptionerna, är äfven behållen. Alla plåtar och skifvor äro fästade med naglar. Ritningen uplyser vidare förhållandet.

På skifvorna, som äro i behåll, kan man tydligen finna, at den som stucket valsarne til bokstäfverne, graverat dem i olika stilar. Den inskription som är öfrig, är följande:

*) Hans fader var Kyrkoherde i Od.

**) Grekiske Kejsarne förde Draken, och Romarne Örnen på sina fanor. Huru har detta Emblème då kunnat sättas på en Katholsk Helgedom?

OF: *) SCO: PANCRATIO: DE SANGUINE: SCI: VINCENTII: DE: SCS:
 EPISCOPIS: MELANO: ET: BOBINO: DE: SUDARIO: QUOD: FUIT:
 CIRCA: CAPUT: IHN: IN: CEPULCRO: DE: CAPITE: DE:
 SCA: SABINA: ET: RELIQUIE: SCAR: VIRGINUM: DE: SCO: ANDREA:
 APPO: ET: DE: S'CA: CRUCE: | CLEO'ENS: LEO: E: R:

Biskop Ryzelius uttolkar detta sålunda: »Offerente Sancto Pancratio,
 »De Sanguine Sancti Vincentii, De Sanctis Episcopis Melano Et Bobino,
 »De Sudario Quod Fuit Circa Caput Jesu In Sepulero, De Capite
 »De Sancta Sabina Et Reliquia Sanctarum Virginum, De Sancto An-
 »drea Apostolo, & De Sancta Cruce. | Clemens, Leo: Episcopus Ro-
 »manus.«

Af denna, ehuru illa sammansatta skrift, kan man likväl finna hvilka Reliquier upgifvas hafva i detta Skrin varit förvarade; som, ehuru diktade, likafullt väckte den vidskepliga allmänhetens dyrkan. Ändamålet visar sig tydligen.

Af denna skrift kan man någorlunda finna, at detta skrin, hvari upräknade Helgedomar varit förvarade, blifvit arbetadt genom Pancratii samt Biskoparne Melani och Bobini omsorg. Men icke kan man säkert upgifva stället hvar de vistats, icke heller deras lifstid. Det synes äfven som detta skrin icke endast varit arbetadt för Eriksbergs församling eller Kyrka, ty då hade man icke behöft valsade och drifna figurer. Sannolikast är at flerfaldiga dylika skrin blifvit förfärdigade och, likasom Aflatsbrefven, den blinda hopen genom begär til penningar påtrugade. Til södra och vestra delen af Europa äro de lemnade och sedermera genom någon krigshändelse från förra ställen, såsom sälsynte, af någon krigare til dess hemort förärade. En Öfverkamrerare vid namn Amund Amundsson Rosenacker, som i Bremen gjort sin lycka, men var född i Eriksberg, hitskänkte en mycket väl arbetad Messhake med årtalet 1646, som säkert är tagen i någon Katholsk kyrka; och hvad hindrar att under Svenskarnes segrar i 30-åriga kriget, någon krigare ur en Germanisk Kyrka eller Kloster anammat och hitsändt denna klenod?

Biskop Ryzelius, i saknad af någon bok De vitis Pontificum Romanorum, kunde icke säga enär Clemens, Leo, antingen lefvat såsom en person eller såsom tvenne Påfvar. För längre tid tillbaka måtte de likväl hafva lefvat, emedan titeln Episcopus nyttjades i stället för Pontifex. Biskop Ryzelius tror at Skrinet blifvit gjordt under et Schisma i Romerska församlingen. De tvenne på gaffarne af skrinet tecknade bilder synas besanna denna mening, emedan den ena Påfven står der med stafven i högra handen, och en öpnad bok i den venstra; då deremot på den andra gaffeln, den andra Påfven håller den högra handen bedjande uplyft, och

*) Troligen bör detta ord läsas DE.

i den venstra en sammanlagd bok emot bröstet; denne har äfven ingen mössa på hufvudet, men en sådan Gloria som Apostlarne.

Det förkomna af inskriptionen gör uplysningen ofullständig; men hvad med säkerhet inhämtas är Katholicismens sätt at förblända, samt gifva Munkar och Klerker anledning at på vantron gripa til sig den ouplystes egendom.

Ritningens uttydning.

Skalan är $\frac{1}{4}$ mot Skrinets storlek, hvarefter alla bilder och ornament är i förhållande.

A A utvisar de ställen der inskription och sirater felas på den afritade sidan.

B är en massiv kam, på hvilken i A en figur är borta. De mörka punkterne utmärka stifter hvarmed bildernes drifna plåtar och de valsade skifvorna med inskriptionerne och ornamenterna äro fästade i Ek-formen.

Sådane som bokstäfverne äro på Ritningen, äro de på Skrinet.

(Fortsättn. i nästa N:r).

30.

Historierade Spel-kort.

De dessa fyra kort äro icke mindre humoristiskt sammansatte, än de vi uti de förra Argångarne lemnat våra läsare, och tyckas nästan icke behöfva någon vidare förklaring, för at upfattas sådana som tecknaren tänkt sig de särskilda ämnen på dem föresällas.

Klöfver-nia är passande använd til en vacker Epitaf i den göthisk-katholska stilen. — Den vällustige Herrn på hjerter-fem, som medhunnit at intil benen förtära et kalvhufvud och nu dricker sitt glas vin, tyckes njuta en försmak af den gödda kalkon som står framför honom och på hvilken han redan lagt qvarstad genom gaffelns instickande, då medlerid bakom honom ännu flera rätter äro i antågande åtföljde af en korg med buteljer. — Ruter-fyra är en hel och hällen militärisk scene: et upbrott ifrån et slags bivouac, medan en del af truppen redan är upställd och marchefärdig. — Spader-tvåa är särskilt lyckligt begagnad, at den omöjliga kan ses utan at väcka en viss beundran öfver tecknarens glada och lekande inbillning.

*Decoration och Ameublement af en Alkove
eller et Kabinett.*

Mode-nyheter ifrån Paris.

Svarta sammetshattar garneras med snören af stålperlor eller Marabout-fjädrar. På culörta hattar, i synnerhet på grå, nyttjas grå plymer eller grå blommor. — Man har sett hattar i form af karlhattar nyttjas på tyllmössor, hvaraf haksnibbarne endast med en knappål voro sammanfästade. — Det märkvärdigaste på merinos-klädningarne är en passande sammets-gördel, som är så bred at han nästan liknar et lif. Denna gördel har frammanföre en upåt gående snibb, öfverst försedd med tre knappar.

Fig. Mode-Costumen föreställer en Herre med en Balandras af en ljus färg kallad *couleur blonde* (se förra Häftet N:o 28). Stundom göres en Balandras äfven utan någon märkbar halskrage och slag frammanföre, nästan i likhet med en Shawl, äfven som i stället för snören och oliveformiga knappar helt vanliga knappar och knapphål nyttjas. — Mörkblå frack. Svarta pantalonger som sitta åt kroppen med några knappar åtknäppa vid smalbenet. Svarta silkesstrumpor.

N:o 1. Mössa (*Bonnet*) af nättelduk.

N:o 2, 3, 4. Åtskilliga mössor af nättelduk och cambrik.

Andra Argängen.

N°. 30.

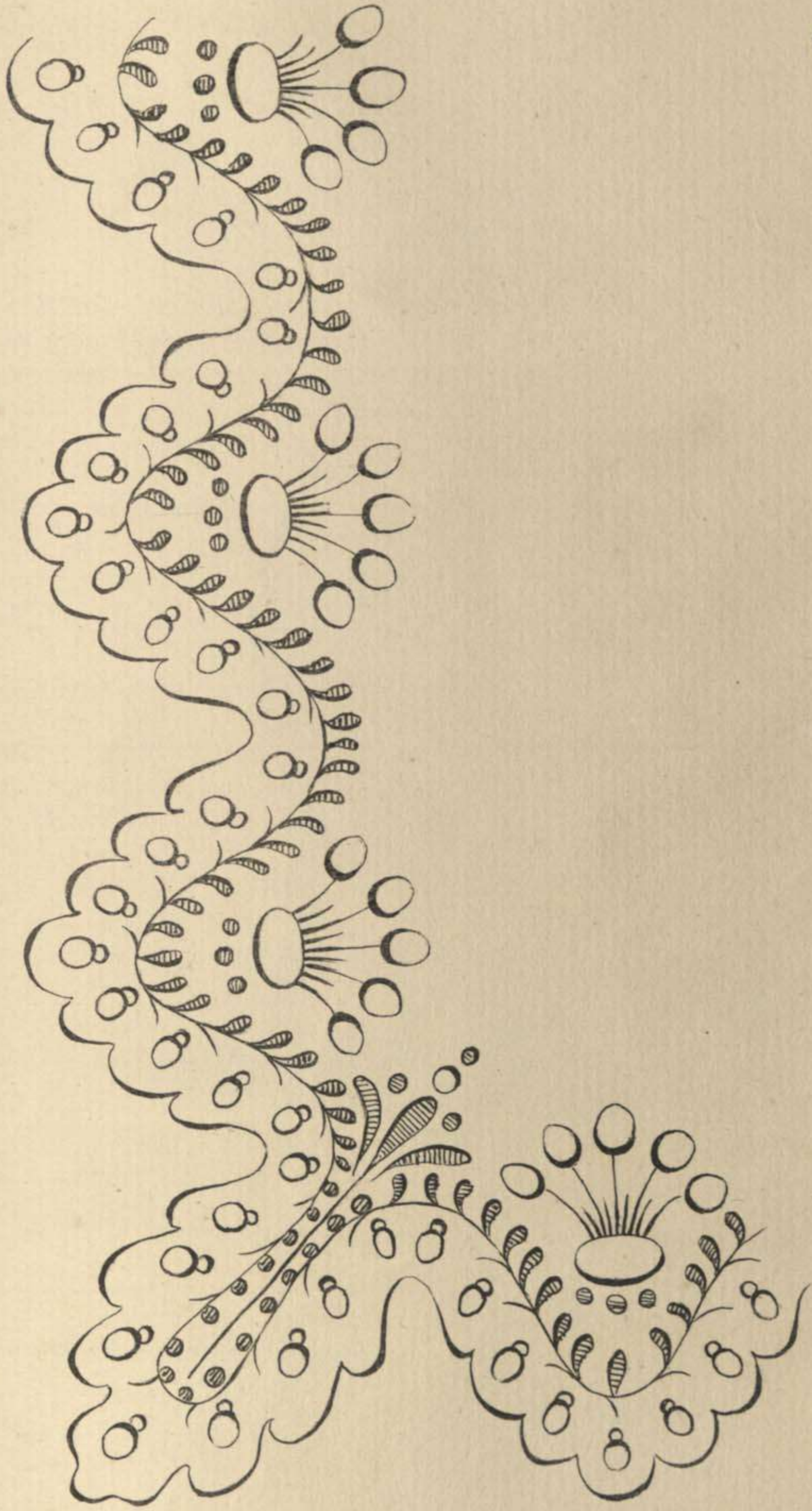
F. B. G. sculp.

Aloys Senefelder

Uppfinnare af Stentrycket.

Andra Argängen.

N° 31

N° 32.

Andra Årgången.

33.

Vattenfallet i Bergshoug nära Voss i Bergens Stift i Norige.

Med en verklig tilfredsställelse lemna vi denna lilla intressanta tafla, som oss benäget blifvit meddelad af en Svensk Officer, hvilken förliden sommar sjelf aftecknat den på stället och äfven sjelf etsat den, på et sätt som säkert skall tilfredsställa våra Läsare.

Bland den mängd af imposanta utsigter som i Norige erbjuda sig för målaren, är detta vattenfall vid Bergshoug et af de regulieraste och nedstörtar från en lodrät bergsvägg af 120 til 150 fots höjd. Gröna fält, en behaglig dal, vackra skogar af björk, ek och alm omgifva nejden. Landsvägen går ofvanföre sjelfva höjden knappt 200 alnar ifrån der vattnet med stor häfthet stupar utföre en afgrund, ty dalen sluttar med en stark hällning, och först på 2000 alnar derifrån resa sig åter fjällväggarne. Gästgifvaregården Bergshoug nära Voss i Bergens Stift ligger tätt ofvanföre, hvaraf stället äfven lånat sitt namn.

Vi inskränka oss inom denna korta beskrifning, men anmäla med verkligt nöje et arbete af samma skickliga hand och penna, hvilket kommer at utgifvas under namn af *Pittoresk resa til Norrska Fjällen*, bestående af 7 Häften, hvartdera innehållande 6 plancher af omkring 20 tums längd och 15 tums bredd jemte Svensk och Fransysk beskrifning til hvarje tafla. En Karta öfver dessa trakter samt profiler af hufvudfjällens höjd inbegripas häruti. Herr Flintoe, en ung Norrsk Artist, som sjelf besökt dessa orter, är medarbetare i detta verk och kommer et profkopparstick af honom at åtfölja prenumerations-listorna, som äro at tilgå i Magister Wiborgs Boklåda, hvarest äfven en mera detaljerad Prospectus öfver det hela erhålles. —

34.

Handteckning af Nordquist.

(Fortsättning från N:o 26.)

Vi lemnade Arfvingarne uti en häftig strid om den aflidnes skatull, och ovisse om hvem som skall tilvälla sig skatten, öfverlemnade de sig medler-tid åt grafölets njutning med samma glupska begär, hvarigenom con-

Andra Ärgången. I.

trasten mellan dem och den giriges sparsamhet i lifstiden blir så mycket starkare:

»När bästa rhenska vin skall flöda
 »Uppå ditt graföl för slikt pack;
 »Ach! lönte det väl då sin möda
 »At sjelf du alltid vatten drack?«

(Fortsättning en annan gång.)

Om Stentryck.

(Fortsättning från N:o 30.)

Inledning: Stentrycket eller Lithographiens grundprincip ligger i den stridighet som är emellan vatten och feta kroppar. — All kalkartad sten har i sin sammansättning en oräknelig mängd med porer, hvilka emottaga så väl feta som vattenagtiga delar. — Både de förra och de sednare fästa sig verkligen vid de egentligen kalkartade delar af stenen; men de kunna ock lätt skiljas derifrån, så snart man icke förändrar kalkstensens natur; hvilket i synnerhet sker genom svafvelsyra, vinsten och phosphorsyra. — Vattnet utdunstar småningom ur stensens porer när han torkar, men hvilket icke händer med gummi eller andra limagtiga substanser. — Fetagtiga delar åter intränga allt mer och mer i stenen och man kan icke på annat sätt få dem helt och hållit derutur, än at, genom stensens polerande eller genom syrors åtgärd, borttaga det kalkagtiga ämne hvaruti de porer finnas som tjena til fäste åt feta kroppar. — Trycksvärtan kan icke fästa sig på stenen, så länge en tillräcklig grad af fuktighet hindrar den at fästa sig vid stenen. I allmänhet fäster hon sig endast svagt vid de egentligen kalkartade delarne och får blott en starkare dragningskraft til stenen, när dess porer äro fyllda med et fett, som är med stenen i förbindelse och hvarmed trycksvärtan gerna förenar sig, emedan hon är af samma natur. — Denna starkare dragningskraft eller färgens antagande äger således endast rum, när den yttre färgen hinner vidröra den inre feta kroppen i stenen. —

Om Stenarne. All kalkartad skiffer-sten är användbar til stentryck, men hos intet slag af Svensk sten, som redan blifvit försökt, har man funnit förenade de egenskaper, som utmärka den såkallade Solenhofer-stenen framför alla andra. Denna sten tages i Dietfurtska landet vid Pappenheim och längs utmed Donau-strömmen til Kellheim, är af en ljusgul eller ljusgrå färg, hvarigenom de finaste streck lätt synas derpå, låter med lätthet slipa och polera sig, så at inga ojemnheter kvarblifva,

har inga mörka ådror eller sprickor, och äger i sina beståndsdelar en lagom blandning af kalk och carboniserad syra. Denna sten är af olika godhet, mer och mindre hård, stundom på olika ställen i samma sten såsom fläckvis eller i skiften hårdare eller mjukare. I allmänhet äro de Lårda stenar de bästa til alla olika manér. De som äro blandade med mörkare eller ljusare fläckar &c. &c. äro bäst passande til ritningar med penna eller gröfre arbeten. Dessa äro vanligen gråagtige til färgen och hårdare än de gulagtige, hvilka äro mjukare och jemnare, således bättre tjenlige til Crayon och gravure-manér. Deras tjocklek bör gerna vara $2\frac{1}{2}$ til 3 tum, emedan de lätt gå sönder om de äro tunnare, och åter blifva för tunga at handtera om de tagas tjockare.

De slipas lättast med sand och vatten igenom den ena stenens gnidande emot den andra i et horisontelt läge, hvarigenom tvenne på en gång få en jemn plan i allmänhet; ty deras polering och vidare beredande beror af de olika manér hvartil de framdeles skola användas, hvarföre de tils vidare förvaras uti et rum som icke blottställer dem för mycken fuktighet eller för sträng köld; i alla fall böra de, när de framdeles skola tilredas, förut ligga någon tid i en tempererad luft.

Om det chymiska Tuschet eller Bläcket. Dess ändamål är at genom sina feta beståndsdelar intränga i stenens porer på de ställen man ritlar, och kunna emotstå skedvattnet eller andra syroras åverkan. Dertil tages:

1:0 Vax 12 delar, Oxtalg 4 del. Tvål 4 del. Kimrök 1 del.

2:0 Vax 12 del. Gummi-Lacka 4 del. Tvål 4 del. Kimrök 1 del.

3:0 Oxtalg 8 del. Gummi-Lacka 8 del. Tvål 4 del. Kimrök 1 del.

4:0 Vax 8 del. Gummi-Lacka 4 del. Mastic 4 del. Tvål 4 del. Kimr. 1 d.

5:0 Vax 8 del. Oxtalg 4 del. Gummi-Lacka 4 del. Tvål 4 del. Kimr. 1 d.

6:0 Vax 12 del. Gummi-Lacka 12 del. Oxtalg 4 del. Tvål 4 del. Kimr. 1 d.

7:0 Vax 6 del. Gummi-Lacka 4 del. Oxtalg 2 del. Mastic 3 del. Venedisk Terpentinjölja 1 del, Tvål 4 del. Kimrök 1 del.

Alla dessa slag äro mer eller mindre användbara och goda; i allmänhet behöfver man icke vara mycket noggrann vid dessa proportioner, blott man iakttager dem emellan Tvålen och Kimröken. Tvålen bör i det närmaste utgöra femte delen och Kimröken tjugonde delen af det hela; ty om man nyttjar för mycket Tvål, så uplöses väl bläcket lättare, men det blir klibbigt eller segt, äfven som för mycket Kimrök skulle göra det för mycket flytande eller rinnande. —

(Fortsättning en annan gång.)

Porträtter af några Ultras.

Man bör följa med sitt Tidehvarf! — En Tidningsskrifvare eller blott utgifvare af hvilken periodisk skrift som helst med anspråk på nytt, skulle nu för tiden blottställa sig för sina läsares missnöje, om han icke någon gång nämnde orden ultras, liberala, radicala, blandade med prohibitif, reform och constitution. — Medan nu de Pradt, Görres med flera, förespå Revolutioner som skola utbrista, kunna vi omtala en som redan timat uti — modets verld. — Denna *radicala* Revolution, hvarigenom Damernas kropp's *constitution* fått en *reform* och blodets omlopp blir *prohibitif* handteradt, förmedelst den mängd af fiskben hvarmed modkrämerskorna äro *liberala*, består deruti at de fordna Snörlif, dessa gamla *Ultras* ur Ludvig XIV:s tid, åter allmänt blifvit antagne. Men på det våra vackra läsarinor icke måtte för mycket förskräckas, eller blottställas för en och annan svimning öfver hvad de skola få se i nästa nummer Fig. b, och framdeles när vi nödgas visa dem snörlif à la Ninon, à la Sévigné &c. &c., hafva vi försigtigtvis velat väna deras sköna ögon vid dessa *ultras*, dem blott en och annan Mormor eller grand' Tante minnas. Af denna anledning meddela vi i närlagde teckning 7 stycken fordomdags Snörlif, vid hvilka de måste väna sina ögon och behag, sedan modet åter antagit dem. Uti vårt val kunde vi icke fela at låna mönstren dertil utur Hogarths afhandling om Skönhetens Analys, och ehuru man vid blotta namnet Hogarth fäster tanken af caricatur, är saken dock ganska allvarsam och sann. —

Vi vilja icke afgöra om denna förändring är mindre fördelagtig för könet och utvecklingen af deras behag; men må det tillåtas oss den frågan: sågo La Valière, M:lle Fontange, M:me Montespan, Sévigné, Grignan &c. &c. &c. mindre slafvar för deras fötter, derföre at de brukade Snörlif???

Mode-Nyheter från Paris.

Fig. a. *Engesk Costume*. Hufvudet prydt med plymer och perlor. Slöjan af Ostindisk nättelduk. Halsband och örhängen af perlor. Underklädningen af sidensars. Klädningen af Engelsk tyll garnerad i festoner med spetsar, sidensars-fällor och perlor.

Fig. b. *Fransysk Dans-Costume*. Hufvudet klädt med hår, blommor och flor iväfvit med guldränder af Monsieur Plaisirs upfinning. Lifvet af sidensars à la Ninon, snördt bak. Tyll-klädning garnerad med sidensars-rullor. Hvita handskar och skor. —

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEBN, 1820.

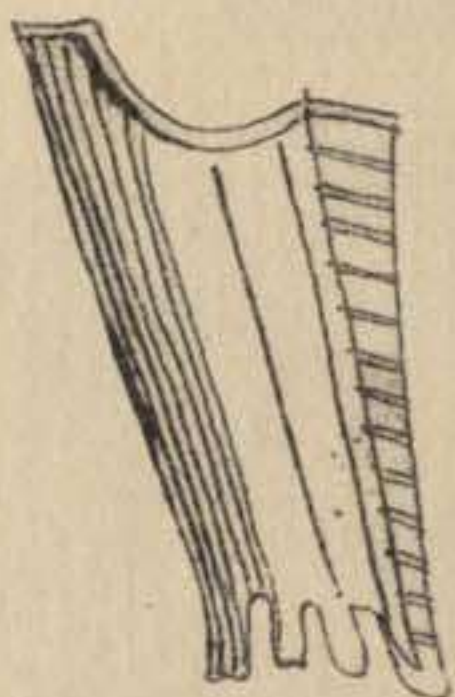

Andra Årgängen.

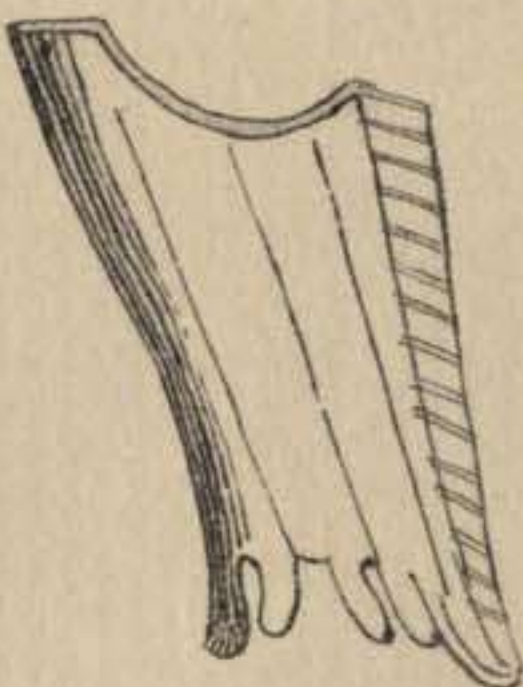

N° 35.

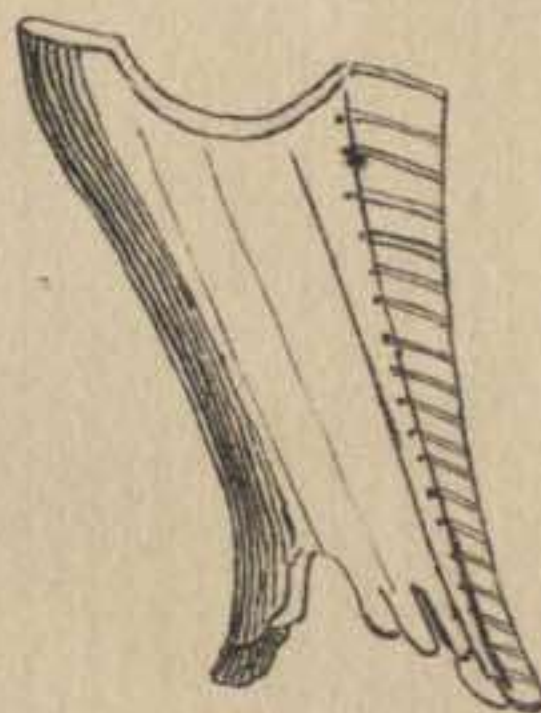
1.

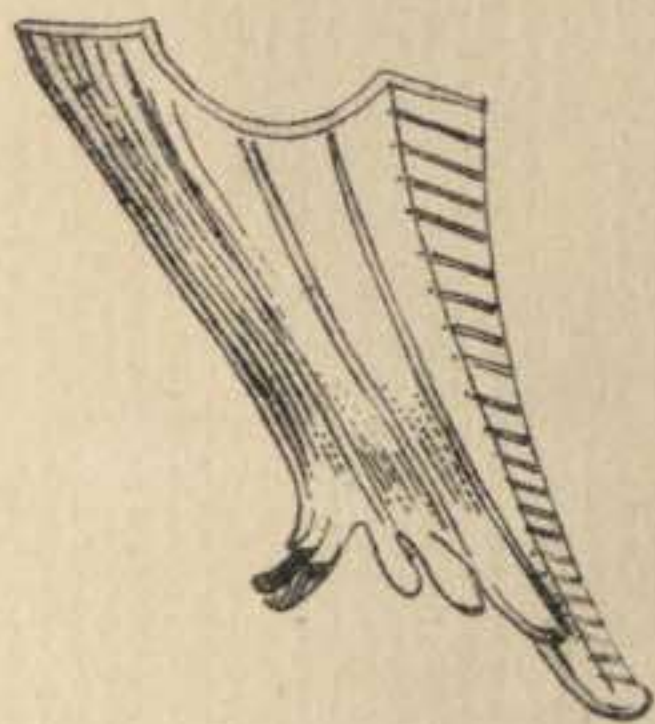
2.

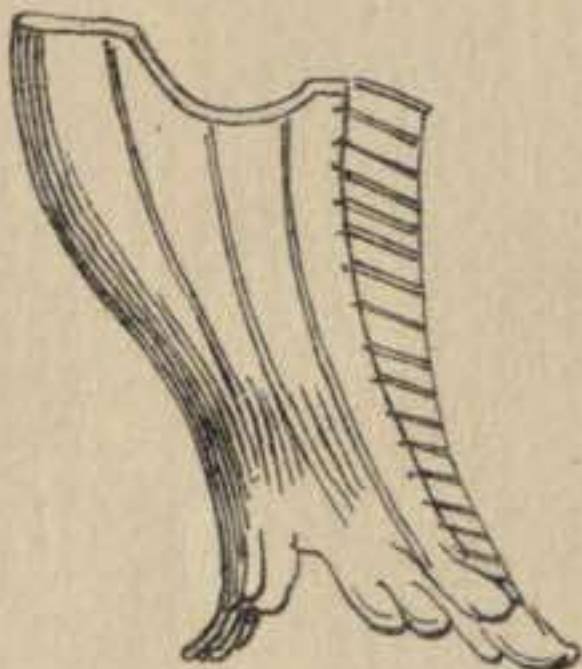
3.

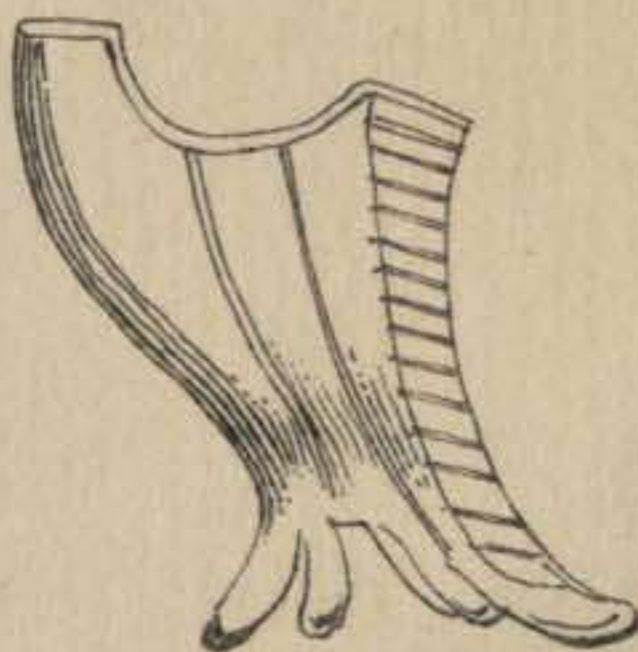
4.

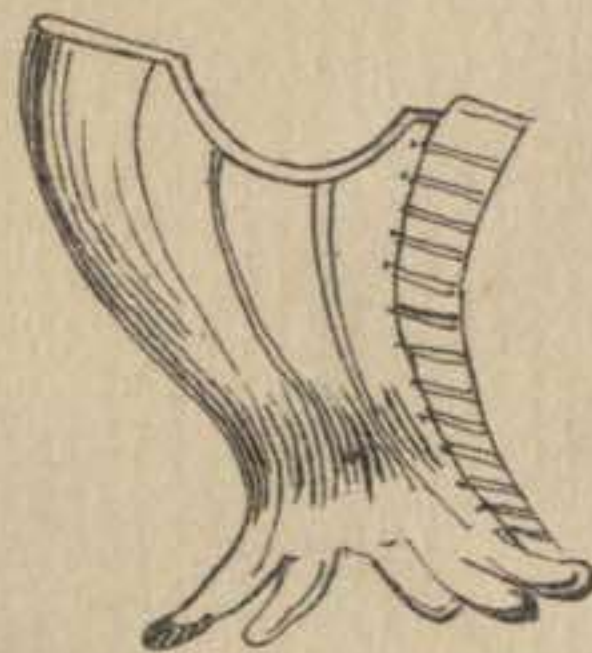
5.

6.

7.

Andra Arzungen.

N° 36.

a.

b.

Andra Ångängen.

Monumentet i Parken vid Kulla Gunnarstorp.

Åt minnet af en älskad maka Fru Grefvinnan De la Gardie född Sparre, har dess efterlevande man General-Lieutenanten och Commendören af Konungens Orden m. m. Herr Grefve Jacob Pontus De la Gardie uprest detta Monument i Parken vid Kulla Gunnarstorp, midt före den stora avenuen af lindar och poplar, hvilket utom sitt särskilda intresse och den vackra lokalen äger det konstvärdet at vara gjordt af Herr Byström. — Sjelfva minnesvården är af hvit marmor och står på en kulle i et på fyra Colonner hvilande öppet Tempel, hvartil upgången på östra och vestra sidorna är lika med hela planen i Templet af svart och hvit marmor i rutor.

Basreliefen på östra sidan föreställer Grefvinnan Sparre, (den aflidnas Fru mor) med sin måg och sin dotter-son vid sin sida, alla i en sörjande ställning. — I vester är äfven en basrelief med trenne figurer föreställande den framlidna Fru Grefvinnan De la Gardie, som ledes af en Engel och mötes af sin redan före henne bortgångna fader. I norr är Grefvinnan De la Gardies medaljon äfven af hvit marmor och derunder denna inscription:

GREFVINNAN C. A. H. A. SPARRE. FÖDD. D. 10. AUG. 1780
GIFT. MED. GREFVE. J. P. DE LA GARDIE. DÖD. D. 14. DEC. 1811
GENOM. FÖRSTÅND. OCH. DYGD. DEN. BÄSTA. DOTTER
MAKA. MODER. VÄNNERS. FÄGNAD. OLYCKELIGAS. TRÖST.

I söder ses Grefve Sparres medaljon med denna inscription:

GREFVE. GUSTAF. ADOLPH. AXELSON. SPARRE. FÖDD. D. 6. JAN. 1746
GIFT. DEN. 24. JUNI. 1777. MED. FRIHERRINNAN. FRÖKEN
AMALIA. RAMEL. DÖD. DEN. 18. JUNII. 1794.

På sjelfva Templets fris läses:

ÅT ÄLSKANDE STOFT.

Et annat Monument nära härintil, äfven i Parken, torde förtjena at nämnas här. Det ligger på en liten holme, beskuggadt af höga träd, helgadt åt samma personer, och består af en fyrkantig hög fot eller pelare, som öfverst prydes med en växande Cypress; det hela omgifvit af en gräsbänk med minnesblommor, penséer och immorteller, anlagd af framl. Fru Grefvinnan De la Gardie och dess Mormor salig Grefvinnau Ramel, född Lewenhaupt. På de fyra sidorna af denna sten fot är nedanskrifne Stenstyl anbragt:

Andra Argängen.

K.

GRÄSBÄNKEN, TILREDD AF DEN WÖRDNADSVÄRDASTE ÅLDERDOM, DEN ÄLSKVÄRDASTE UNGDOM, ÄR LAGD AF EN MOR OCH EN DOTTER, FÖREMÅL FÖR DEN ÖMMASTE TILGIFVENHET, DEN RENASTE KÄRLEK.	LIKE MED DE BLOMSTER HVIKA HÄR ÄRO SÄDDE, SKÄNKTE DE NÖJE OCH PRYDDE. LIKA MED DEM SKÖRDADES DE ÄFVEN FÖR HASTIGT AF TIDENS ALLHÄRJANDE HAND.	ÄRKÄNSLAN, WARAGTIGARE ÄN LIFVET, TROTTSANDE TIDEN, RÄTTVISANDE FÖRTJENSTEN, SKALL ALDRIG UPHÖRA MED ÖMHETENS TÄRAR FUGTA DEN TORFVA, DESSE ÄLSKADE HÄNDER GEMENSAMT LADE.	FÖRÄLDRAR MAKE, BARN, SLÄGTINGAR, VÄNNER, OLYCKLIGE NJÖTO ALLA DERAS WÄNSKAP OCH BEGRÅTA ÖMT DERAS MINNEN. ALLA, UTOM HIMMELEN, FÖRLORADE VID DERAS BORTGÅNG.
---	---	---	--

Om Stentryck.

(Fortsättning från förra Häftet.)

Sättet at bereda det chemiska tuschet eller bläcket. Man väljer en af de upgifna blandningar, delar Tvålen i tvenne lika delar och sätter de smältbara ämnen med hälften af tvålen i en jernpanna på en stark eld, som underhålles tils allt börjar at brinna. Man låter det förtära sig nästan til hälften; sedan täcker man kärilet med et låck, eller sätter det försigtigt i vatten at svalna och släcka de itända ämnen. När de ännu äro varma, (utan at brinna) lägges den andra hälften tvål deruti at smälta. Man försöker sedan om denna massa, när hon kallnat, uplöser sig lätt i å- eller regnvatten; i vidrig händelse måste man åter värma den och smälta mera tvål deruti, tils detta ändamålet vunnits, då man slår dit Kimröken un-

der et beständigt omrörande. När den seden kallnat, gör man kulor eller stänger deraf til framdeles bruk.

Anmärkning. Det slags Tvål som beredes med Oxtalg är det bästa. Venedisk Tvål, eller den som beredes med oljor, är således mindre passande. — Det är icke absolut nödvändigt at göra detta bläck svart genom Kimrök; man kan också taga dertil Cinober, Rödkrita, Indigo, Bresilja eller andra färgstoffer, så vida de icke förbyta Tvålen natur och ej innehålla syror eller andra saltarter. — Den bästa Kimröken är den som brännes af djurtalg, vax, eller ännu bättre, af en blandning af djurtalg och hartz (résine de Ponjèze.) Om man icke kan skaffa sig detta slag, måste Kimröken förut afbrännas. — När Gummilacka nyttjas, tål massan den högsta grad af värme vid tilredningen.

Om Crayonen. Man förstår härmed en fet kropp som, när den är torr, liknar vanlig svartkrita, och äger med det förra bläcket samma egenskap, at, utan uplösning af regnvatten, kunna ritas med på stenen.

Den göres af:

1:o Vax 4 delar, Tvål 6 delar, Kimrök 3 delar.

Sättet at bereda den. Man smälter Vaxet och Tvålen tillsammans; blandar Kimröken deruti och omrör det väl på en varm jernplåt; sedan sättes det på elden i en jernpanna tils massan åter blir flytande, hvarefter man gör deraf en deg af $\frac{1}{8}$ tums tjocklek. När den något kallnat, skäres den i stänger, i likhet med svartkritan.

2:o Vax 8 delar, Tvål 4 delar, Kimrök 3 delar.

Man låter Vaxet brinna tils det til hälften förtärts, då Tvålen lägges dit och förfares sedan som ofvan.

3:o Vax 4 delar, Sperma ceti 4 delar, Tvål 4 delar, Kimrök 3 del.

Man smälter de tre första ingredienserna tillsammans och blandar sedan kimröken deruti, hvarefter förfares på beskrifna sätt.

4:o Vax 8 delar, Spermaceti 4 delar, Tvål 4 delar, Kimrök 3 del.

Man afbränner Vaxet til hälften, smälter sedan Sperma ceti och Tvålen tillsammans, och fortfar sedan som vanligt.

5:o Gummi-Lacka 4 delar, Vax 8 delar, Tvål 5 delar, Kimrök 3 del.

Man smälter först Gummi-Lackan i Vaxet och låter den brinna starkt tillsammans, och så vidare.

6:o Gummi-Lacka 4 delar, Vax 8 delar, Talg 5 delar, Kimrök 3 delar.

Man förfar på samma sätt, med den skillnad, at då Gummi-Lackan smältes, blandar man talgen deruti. Denna Crayon, likasom de tvenne efterföljande, äro mjukare än de förra slagen.

7:o Vax 8 delar, Talg 4 delar, Tvål 6 delar, Kimrök 3 delar.

Man sammansmälter Vaxet, Talgen och Tvålen och låter det afbrinna til en tredjedel hvarefter Kimröken tilblandas.

8:o Vax 2 delar, Talg 6 delar, Cinober 2 delar, Kimrök 2 delar.

Man värmer Vaxet, Talgen och Cinobern under et beständigt omrörande, tils Cinobern uplöser sig i skum eller lödder och at dess röda färg

blir brun, hvarefter man tilblandar Kimröken. Sedan man åter väl omrört alltsammans, värmes massan å nyo och fortfares sedan som ofvan.

Om Trycksvärtan. Rummet tillåter ingen utförlig beskrifning om dess tilredande, men den vanliga boktryckare-svärtan är tjenlig til Sten-tryck och beredes på samma sätt. Efter de olika manér man arbetar uti, behöfs fernissan vara tunnare eller tjockare, med mer eller mindre Kimrök uti, hvilket bäst läres genom praktiken.

Om Pressen. Mångfaldiga slags Pressar hafva blifvit gjorde och begagnas ännu, men den i bifogade ritningen N:o 38 anses vara den bästa. — Ritningen föreställer Pressen i det ögonblick då et aftryck nyligen blifvit gjordt. På midten af machinen finnes en träd-cylinder G af 10 til 12 tums diameter, så lång som hela Pressens bredd. Dess axlar äro af jern, som löpa uti väl smorda kopparhålkar. På Cylindern hvilar en plank, hvarpå stenen A är fästad tillika med ramen D, hvilken sednare medelst gångjern kan betäcka stenen. Uti denna ram spännes et läder C, hvarpå papperet B lägges, som åter fasthålles derpå genom en annan ram E, hvilken nedfälls i den förra på samma sätt som hos Boktryckare. Linealen eller Kammen F är fästad uti en stadig häfstång, som genom en tyngd H faller af sig sjelf tillbaka. Jernöglan O på denna häfstång med kammen, hakas fast på en jernkrok M, hvilken är i förbindelse med en tramp K, sålunda at kammen derigenom trycker med lagom spänstighet på stenen, hvilken genom Cylinderns kringvridande med en vef L, och medelst 2:ne sadelgjords-ändar som löpa på Cylindern, flyttar stenen, så långt det til aftrycket behöfves, under kammen, hvilken genom denna guidning åstadkommer aftrycket. — N är en tyngd som återför ramen med stenen i sitt förra läge innan den gick under kammen til tryckningen.

(Fortsättning en annan gång.)

39.

5 Moderna Fot-pallar.

40.

Mode-Costume från Wien.

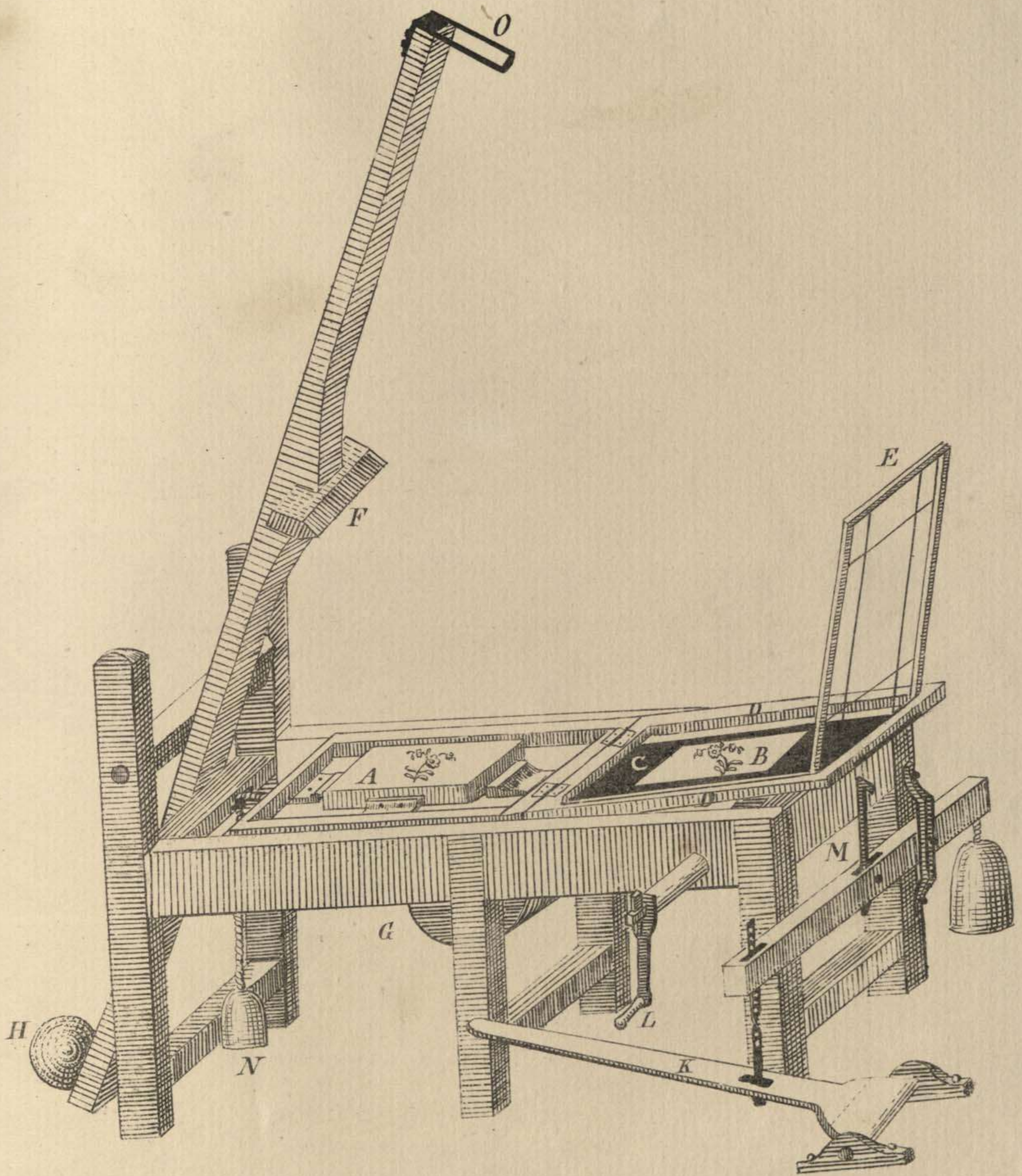
Turban af flor med en Esprit eller Reiherfjäder. Ärmor af krusflor med sidensars band och manchetterne af blonder. Halsremsan af Tyll; gördeln af sidensars. Klädningen garnerad nedomkring med vattrade sidenband och upfäst med en bouquet. —

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1820.

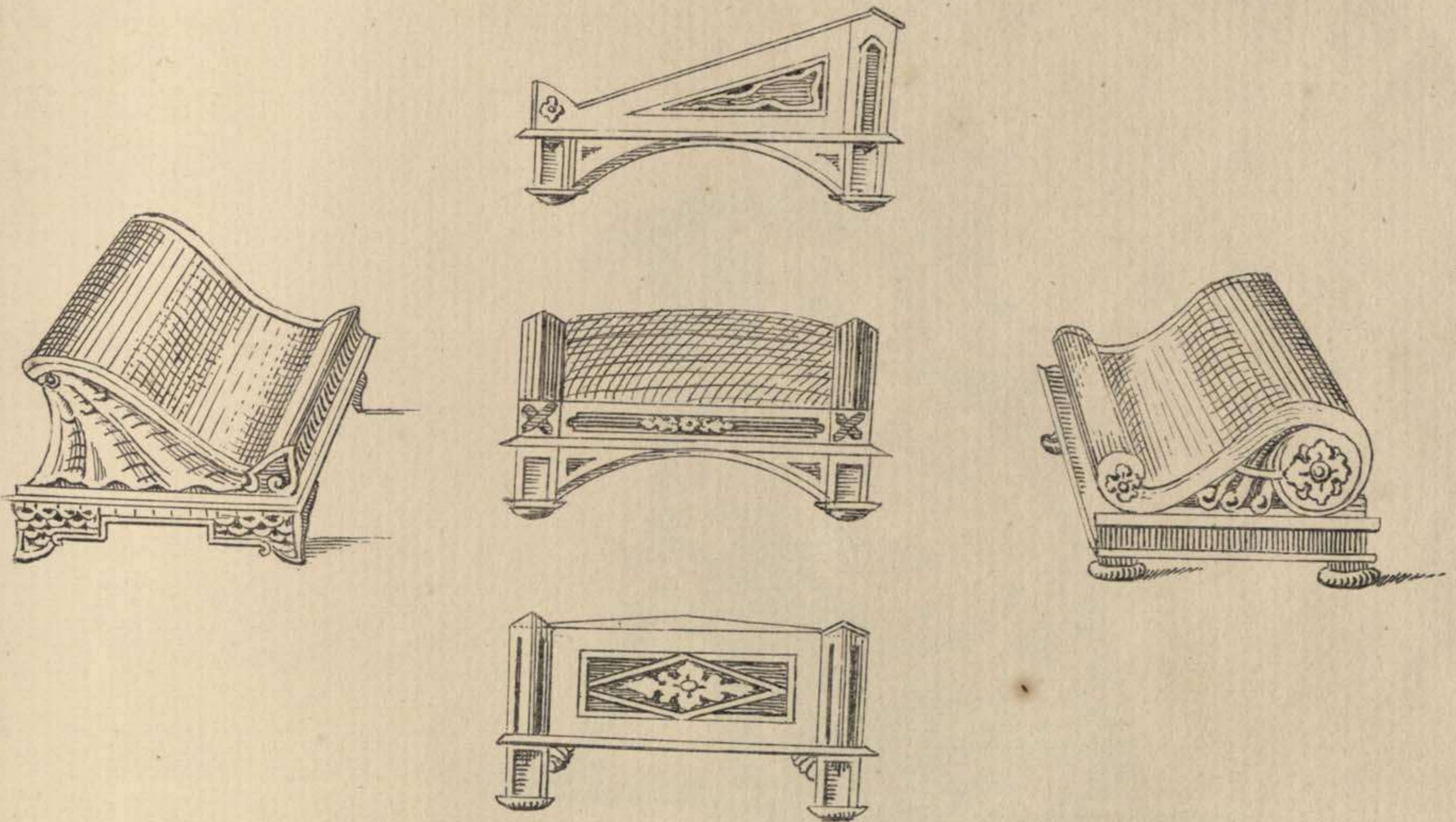

Andra Argängen.

Andra Argångan.

N° 39.

Andra Argrungen.

N° 40.

Andra Argängen.

August Ehrensvärd.

Namnet Ehrensvärd är för hvarje Svensk dyrbart och aktningvärdt; och om Sverige icke mera njuter hela frukten af den äldres bemöjanden, skola dock de bildande konsterna och geniet alltid högmådas öfver den yngres konstsnille, hvars egenhet i uttryck och teckning sällan hinnes, aldrig öfverträffas i genialitet. Hvem har icke beundrat Grefve Ehrensvärds teckningar? Och hvilken konstlärare gömmer icke bitar deraf som en Relik öfver allt värde; men vi inskränka oss vid lemmandet af denna mannens bild, at göra våra läsare bekante med hans sätt at kort och bundit uttrycka sig i ämnen rörande de sköna konsterna, och låta honom sjelf tala: »Skönt är det fullkomliga. — Täckt är oredan. — Styggt »är förstörelsen. — Vackert är et täckt närmare skönhet. — Fult är et »täckt närmare stygghet. — Behag är et ting som lofvar et godt, en nytta. »— Prydnad är ordning för ögat. — Flården är saken diåt, et stort »sken af saken: det är icke hvad man kallar sakens skapnad, men det är »en mångdubbel skapnad af saken. — Smak är känslan af Naturens allra- »heligaste sanningar. — Den stora smaken är den fullkomliga friska Na- »turen. — Den lilla smaken är det hvardags vackra, det medelmåttiga. — »Konstsmak är at välja det vackraste af sak ur sak. — Antiken har haft »smak, de moderna ha sökt smak. — Styl är sättet hvarmed Konstnären »har känt; af känslösheten härstammar styl. — Naivetet är känslan af det »man gör. — Skicklighet är at göra det väl hvad man antingen uttänkt »väl eller uttänkt illa. — Det ädla är måttan i allting. — Genie är et »öfversvämmande af egenskaper til någon höjd öfver allmänheten. — »Byggnad är et tak eller et skjul på styltor, med eller utan väggar. — »Lyckan kommer af behovet. — Behovet i sig sjelft är en nöd, och »behovet som är fylldt, är en lycka. — &c. &c. &c.«

General-Amiralen och Commendeuren af Svärds-Orden med stora Korset, Grefve August Ehrensvärd var född d. 5 Maj 1745 och dog 1802.

Om Stentryck.

(Fortsättning från förra Häftet.)

Om de öfriga behöfliga verktyg. Stål-pennan är et högst angeläget Instrument at skriva och rita med på sten, och fordrar en särskilt

Andra Årgången.

L.

upmärksamhet. Man tar dertil en urfjäder af $1\frac{1}{2}$ til 2 liniers bredd, skurar den med krita eller sand ifrån all orenlighet eller fetma och lägger den i lagom starkt skedvatten, dock så at den deraf hel och hållen öfverhöljes. Man låter skedvattnet tära bort $\frac{3}{4}$ af urfjäders tjocklek, tils den blir så mjuk som vanligt skrifpapper. Under denna operation tages hon tid efter annan ur skedvattnet och aftorkas, på det hon må täras någorlunda jemnt öfver allt. Af denna så beredda urfjäder tager man et stycke af 2 tums längd, hamrar den på längden tills den blir något rund och klipper med en god sax midti ena ändan en lagom lång spricka, samt afskär å båda sidor om sprickan så mycket, at pennan får en til ändamålet passande spets, hvilket sker bäst om man klipper ifrån spetsen upåt stålbiten. Det beror för öfrigt af hvar och en at formera pennan passande efter sin hand och vanan at föra den. — I stället för stål-penna nyttja många *en pensel*, som til detta ändamål särskilt klippes så, at endast 10 til 12 hårstrån utgöra sjelfva spetsen, och hvarmed äfven ganska fina ritningar kunna åstadkommas, ehuru pennan äger företräde och til skrift är oundgänglig.

Til stenarnes slipande nyttjas et stadigt bord med en uphöjd kant rundt omkring, hvars skifva sluttar ifrån sidorna in åt midteln, hvarest genom et hål vattnet och slipsanden rinner i et inunder stående käril, för at icke orena golvet vid slipningen.

Lådan hvaruti stenarne etsas (begjutas med skedvatten) plägar vara fyrkantig, väl tjärad öfverallt, hvars botten äfven sluttar åt midteln, försedd med et hål hvarigenom skedvattnet rinner i et käril, hvarutur det åter begagnas at flere gånger hållas öfver stenen, hvilken icke lägges på sjelfva botten utan på et par träd-bitar.

Cylindern til trycksvärtan är af träd med en axel så lång at man kan fatta om den vid båda ändarne med händerne; dess diameter är 4 til 5 tum. Denna cylinder liknar alldeles den som Sockerbagare nyttja at källa ut hvete-deg med; den omlindas med tredubbelt flanell och öfverdrages med läder eller skinn. Vanligen nyttjas dertil färskinn, eller hvitmentadt läder; men hundskinn är det bästa, äfven som hårsidan gerna bör vara utåt. För at få goda aftryck måste man hafva flera dylika Cylindrar, emedan de under tryckningen småningom suga vatten til sig, förlora sin spänstighet och gifva dåliga aftryck, hvarföre man tid efter annan bör byta om de fuktiga mot torra.

(Fortsättning härnäst).

42.

Handteckning af Nordquist.

(Fortsättning från N:o 34).

»*Nej, Blunt, hör sanningen;*
 »*Än är du icke sjuk;*
 »*Ge luft åt penningen,*
 »*Låt kamma din peruk.*

Vi påstå at Nordquist haft et lefvande Original at copiera i den Giriges person; men om vi misstaga oss, så kunde han aldrig lyckligare och sannare visas oss än i denna magra upmärksamma figur, som lyssnar med största begärlighet til den nya sanning han tror sig få höra, i hopp at den skall innehålla en ny eller säkrare teori at spara och snålas; ty man ser på Blunt, at om han vetat förut at han skulle få höra: *gif luft åt penningen. — Gör dig en munter dag i verlden;* så hade han icke stannat kvar för at få höra hvad den unga Herren, som så förtroligt och öfvertygande kramar hans hand, hade at säga honom.

(Slutet härnäst.)

43.

*Kärleken.**Efter Piron, med Musik.*

H ur svag är mannen och hur löjlig När kärleken hans själ betar! Han fruktar, skrymtar, är så böjlig, Och uti tysthet suckar drar.	Är det väl allt? Nej. Hedren finnes; Nu han methodisk vredgas bör. Han segra tror, men öfvervinnes; Blir ovän, men förlikning gör.
Nu vågar han at sig förklara; Den sköna flyr. Han, lika kär, Förgäfves synes trägen vara. Hvad mödor, ledsnad och besvär!	Nu en Rival hans lugn förjagar, Han svartsjuk blir, går af och an, Han vakar, lyssnar, ber och klagar, Men ingen hvila finna kan.
Han älskas? Ack så mycket värre! Han för sin sällhet motgång ser. Af sitt förstånd ej mera Herre: Far, mor och man, allt fruktan ger.	Se'n efter mycket larm och plåga Man fått den sköna, blir man klok. Han ledsnar, kallnad är vår låga. Säg, var det mödan värdt, din tok?

Mode-Nyheter från Paris.

Monsieur Guillaume och Mr Plaisir äro nu i Paris de båda mest omtyckta hår-coëfförer för Damer. Den sednare har nyligen med Demanter härmat en hufvudbonad à la Marie Stuart kallad. Den medlersta snipen på denna coëffure utgjordes af Demanter. Tre rader eller bandeauer af Demanter voro satta öfver hvarandra, och blomster i guirlander utgöraude et helt med denna Diadème, utlupo i en spets ned vid öronen. — Afven brukas til hufvudprydnad mycket hvita plymer, samt ax af Demanter, stundom ponceau-röd Tyll iväfven med guld och guldperlor. —

Någre Herrar nyttja ljusgula Casimirsvestar med svart sammetskant och knapphålen med svart silke. Nästan alla nyttja åter til dans svarta casimirs-Pantalonger; hvita silkesstrumpor höra til sällsamheterne, och man skulle nästan tro at alla Herrarne kommit ifrån en begrafning och ej haft tid at kläda om sig innan de foro på balen. —

Fig. 1. Mode-Costume för Herrar. — Hatt med bred kulle och smala brätten. Svart frack af kläde. Vest af piqué och under vesten en liten shawl af Chinesiskt krusflor. — Pantalonger af Casimir. — Genombrutna silkesstrumpor.

Fig. 2. Mode-Costume för Damer. — Coëffure af bart hår med perlor och panacher, at nyttjas i större sällskap. — Klädning af brocheradt atlas garnerad med blonder. Ärmor med tungor. Hvita handskar och skor.

Rättelser:

Uti föregående Häftet N:o 37 behagade Läsarne rätta första meningen sålunda: *at Monumentet i Parken på Kulla Gunnarstorp är uprest af Enkefru Grefvinnan Sparre född Ramel, jemte General Lieut. m. m. Grefve J. P. De la Gardie &c, &c.* — Afven bör inscriptionen på Tempets fris heta: *At älskade Stoft.*

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1820.

Engelbrekt Engelbrektsson.

Det stora intresse Tragedien Engelbrekt, hvilken Allmänheten med lika begärlighet sett upföras på stora Theatern, väckt hos densamma, och denna ädle medborgsmannens dygder och död, som för en tid varit allmänna talämnet, äro tillräckliga anledningar för oss at lemna våra läsare hans Porträtt, helst det förut, oss vetterligt, icke finnes graveradt. Det Original vi haft at följa, finnes på Gripsholms Slott och bör troligtvis vara likt.

Engelbrekt var född i Dalarne, hade del i Falu Koppargrufva, och var en man som tilvann sig allas tilgifvenhet. En del forntecknare har bestridt det han varit född Svensk Adelsman: men de hafva, efter hvad sedermera är bevist, haft orätt. I sitt sköldemärke förde han tre halfva liljor, triangelvis satte mot hvarandra. Hans faders namn var äfven Engelbrekt: han hade bott i Kopparberget, och varit en besuten frälseman. I denna råa tid, (början af 1500-talet) kunde man kalla Engelbrekts upfostran god och sorgfällig. Han hade inhämtat de allmänna vetenskaper som då lärdes; han hade gjort utländska resor och besökt utrikes Hof, samt derigenom antagit finare seder, utan at förlora det ursprungligt rena af sin nations gamla karakter. — Engelbrekt blef förrädiskt ihjelslagen d. 4 Maj 1436 af Måns Bengtson Natt och Dag, på en liten holme i Hjelmaren 1½ mil ifrån Örebro, hvilken holme ännu kallas Engelbrektsholmen. — Den nuvarande ägaren af Gökholm har beslutit at på denna holme låta upresa et Monument, hvartil ritningen redan lär vara färdig. — Engelbrekt var gift, men historien förvarar inga särdeles underrättelser om hans hustru. — — Vi hänvisa för öfrigt våra Läsare til Tunelds Historia öfver Rikshöfvidsmannen och Riks-Rådet Engelbrekt Engelbrektsson, utgifven 1784, äfven som Engelbrekt Engelbrektssons Historia, tryckt hos Cederborg i Stockholm 1817. — — Den på stora Theatern upförda Tragedien i orimmade jamber är nyligen tryckt hos Granberg, men samma ämne i et annat verslag och med någon olikhet i planen är utfördt af Directör Ling och redan tryckt hos Gadelius i Stockholm 1819.

Handteckning af Nordquist.

(Slutet från föregående N:r).

Fru Lenngren hade den gåfvan, at i några rader stundom säga en san-
Andra Årgången. M

ning mera öfvertygande och lärorik, än en hel cours i moralen. Sådan anse vi med skäl slutet af hennes visa öfver den Girige:

»Gör dig en rolig stund i verlden,
 »Vet, at til allt det mynt du spar;
 »När se'n du far den sista färden,
 »Du lemnar ändå nyckeln kvar!«

Mången Artist har målat döden som bortför en menniska; men ingen har lyckligare, mera löjligt och eget tänkt sig sättet, än Nordquist i när-lagde teckning. Dödens lutande, mödosamt bärande ställning, liksom en Girig gjorde mera besvär at få hädan, i samma mån han gerna velat bli kvar hos sina samlade skatter, och dödslian som bäres, lik en värja i et gehäng, för at hafva händerne mera lediga, är en lycklig tanka; och ej mindre uttrycksfull är Blunts physionomi öfver den kvarlemnade nyckeln.

Vi bereda våra Läsare på det nöjet at i en annan Årgång kunna lemna någon teckning öfver *Äreporten* och *Ljusets fiender*, som, ehuru icke af samma hand, likväl är icke mindre träffande utförd.

Om Stentryck.

(Forts. från N:o 11).

Papperets mer eller mindre fuktighet torde äfven kunna nämnas här såsom anmärkningsvärdt. Visserligen kan man äfven trycka med torrt papper, men i allmänhet och vid vissa manér är det lögst nödigt at fukta det. Det bästa sättet är följande: man lägger på et jemnt bord 2 til 3 torra pappersblad, sedan doppar man et blad uti vatten, låter det rinna utaf något och lägger på de torra. På detta lägger man 7 til 8 torra blad, derpå åter et som blifvit doppadt i vatten, och fortfar på detta sätt med hela sitt quantum, hvarpå det lägges i en press, som i början icke tillskrufvas för hårdt och hvarest det bör ligga 12 timmar. Olimmadt papper tål mindre väta än limmadt, hvarföre man vid det förras fuktande med säkerhet kan lägga 8 torra blad emellan et vått, då et starkt limmadt papper ibland fordrar hvartannat blads eller hvarje blads vättande.

Stenarnes preparerande kommer at nämnas vid de olika manér hvar-til de skola användas.

Om de olika sätt at arbeta i Stentryck. Egentligen gifves det blott tvenne sätt, nemligen i *uphöjdt* och *fördjupadt* manér. I det förra hafva de feta delarne af ritningen icke blifvit angripne af skedvatten eller någon annan syra, under det at stenens öfriga yta deraf mer eller mindre blifvit frätt, hvarigenom de med fettman beritade ställen liksom stå uphöjda och tyckas framgå ur stenen. — Til detta sätt höra: ritningar med penna

eller pensel, med crayon, de som härma trädsnitt, de som härma lavis-maneret, genom *injection* eller sprutning, det vill säga bestänkning med en borste, Lavis-maneret med flera stenar, med flera stenar och flera färger, och slutligen tryckning med silfver och guld. — Uti det *fördjupade* maneret är förhållandet tvertom, sålunda at teckningen ritas eller graveras i sjelfva stenen med et hvasst instrument eller frätes in med skedvatten. Til detta maner hör: graver-maneret med grafstickel, etsning med skedvatten, olika aqvatinta-maner och teckning med tärande färg.

Med blandadt maner förstår man ritningar med penna och graver-maneret förenadt på samma sten eller med flera stenar. —

Vi förbehålla oss at i en annan årgång mera utförligt beskrifva alla ofvannämnde sätt med mera som angår Stentryck, ehuru kort och ofullständigt det måste blifva i en Jurnal, der rummet icke medgifver långa afhandlingar.

 47.

Facsimile af åtskilliga namnkunniga personer.

- N:o 1, Af Voltaire.
 N:o 2, Af Drottning Elisabeth i England.
 N:o 3, Af Drottning Maria Stuart i Skottland.
 N:o 4, Af Konung Ludvig XIV i Frankrike.
 N:o 5, Af J. J. Rousseau.
 N:o 6, Af Gibbon.
 N:o 7, Af Fenelon.
 N:o 8, Af Konungen i Preussen Fredrik II.

 48.

Nya Ordens-drägten för Commendörer af Svärds-Orden.

Denna af Kongl. Maj:t nådigst approberade nya Ordens-drägt för Herrar Commendörer af Kongl. Svärds-Orden, hvilken kommer at bäras första gången på stora Ordensdagen 1820, meddela vi våra Läsare efter en trogen teckning af det nådigst approberade Originallet, öfvertygade at de hålla oss räkning för vårt val, i stället för de vanliga utländska Mode-Costumer.

Innehåll:

No		sid.
1	Gustaf Philip Creutz. Porträtt	2.
2	Åtskilliga Gungor i Trädgårdar	3.
3	En modern Hvilo- eller Läinstol	3.
4	Mode-Costume för Damer	5.
5	Minnesvården åt W. von Döbeln i Carlbergs Trädgård	5.
6	Olika slags stängsel	6.
7	Ny uppfinning af rörliga hjul-axlar	7.
8	Mode-Costume för Herrar och Damer	8.
9	Monumentet i Parken på Rydboholm	9.
10	Handteckning af Nordquist öfver Fru Lenngrens Visa: Den Girige	10.
11	Sy-mönster på Musselin. — Om de Romerska Damer Toilette	10.
12	Mode-Costume. En brudklädning.	12.
13	Ornäs i Dalarne	13.
14	och 15 Den heliga Familien; Handteckning af Westin	15.
16	Mode-Costume från Paris	15.
17	Historierade Spel-kort	17.
18	Handteckning af Nordquist; fortsättning	18.
19	Åtskillige Altaren, Vattenpumpar och Vägvisare. Diplomatique	18.
20	Mode-Costumer från Paris och Wien	20.
21	Mora Stenar	21.
22	Jaquette Du-Rietz's Fattig-försörjning	22.
23	En Salong	24.
24	Nya Moder från Paris, med Costume	24.
25	Monumentet i Parken vid Finspong	25.
26	Handteckning af Nordquist; fortsättning	26.
27	En modern Chifonniere	27.
28	Nya Moder från Paris, med en Bal-Costume för Damer	27.
29	Euphemie von Engeström	29.
30	Om Stentryck, med uppfinnarens Porträtt	30.
31	Sy-mönster	31.
32	Mode-Nyheter från Paris med Costume	32.
33	Vattenfallet i Bergshoug i Norrige	33.
34	Handteckning af Nordquist; fortsättning. Om Stentryck; fortsättning	34.
35	Porträtter af några Ultras	36.
36	Engelsk Costume för Damer och Fransysk Dans-Costume	36.
37	Monumentet i Parken på Kulla Gunnarstorp	37.
38	Om Stentryck med en lithographisk Press; fortsättning	38.
39	Moderna Fot-pallar	39.
40	Mode-Costume från Wien	40.
41	August Ehrensvärd; Porträtt	41.
42	Handteckning af Nordquist, fortsättning. Om Stentryck; fortsättning	42.
43	Kärleken; efter Piron med musik	43.
44	Mode-Costume för Herrar och Damer från Paris	44.
45	Engelbrekt Engelbrektsson; Porträtt	45.
46	Handteckning af Nordquist; Slut. Om Stentryck	45.
47	Facsimile af åtskilliga namnkunniga personer	47.
48	Nya Ordens-drägten för Commendörer af Svärds-Orden	47.
	Innehåll af hela Årgången	48.

Slut på andra Årgången.

STOCKHOLM,
Tryckt hos CARL DELEEN, 1820.

N° 41.

August Ehrenswärd

Andra Argangen

Kärleken

N° 43

Andantino.

Efter Piron

Röst

Piano Forte

Hursvag är

mannen och hur löjlig, När kärleken hans själ betar, Han frugtar skrymtar är så

löjlig, och uti tysthet suckar drar Och uti tysthet suckar

drar och uti tysthet suckar drar.

1. 2. etc.

Sista Versen

Andra Årgången.

N° 44.

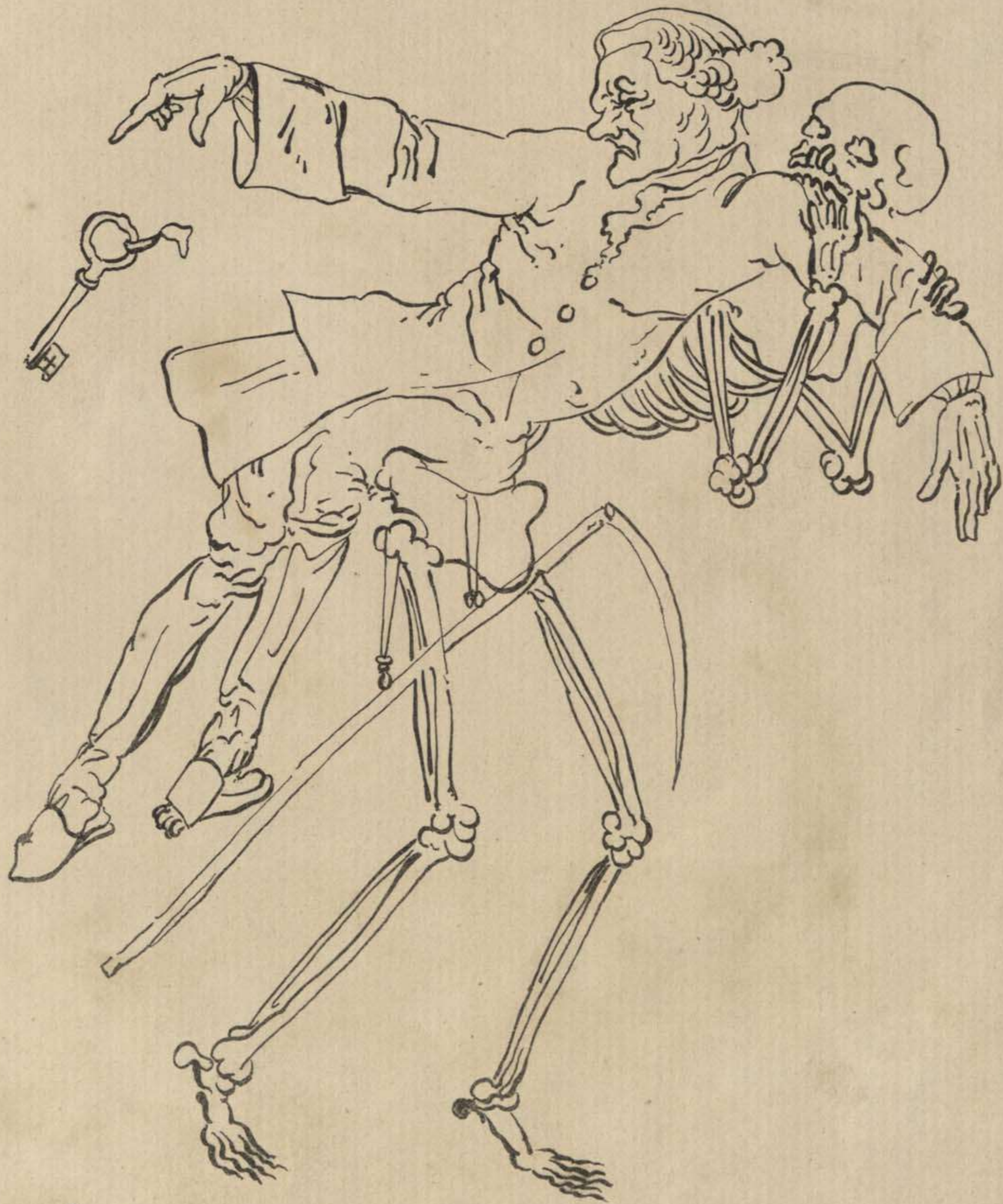
Andra Årgången.

N° 45

Engelbrekt Engelbrektson

Andra Argång:

1.

A onseigneur
 faudra til que le
 pauvre Voltaire
 ne vous ait d'autres
 obligations que de
 Carion corrigé par
 une année de bas-
 -telle.

2.

Vos tre bis Affectionné
 H. Schellh

3.

your own festival
 friend and original
 married

4.

an chance N°47
 elle ven ce
 comenent
 man forte
 MM

5.

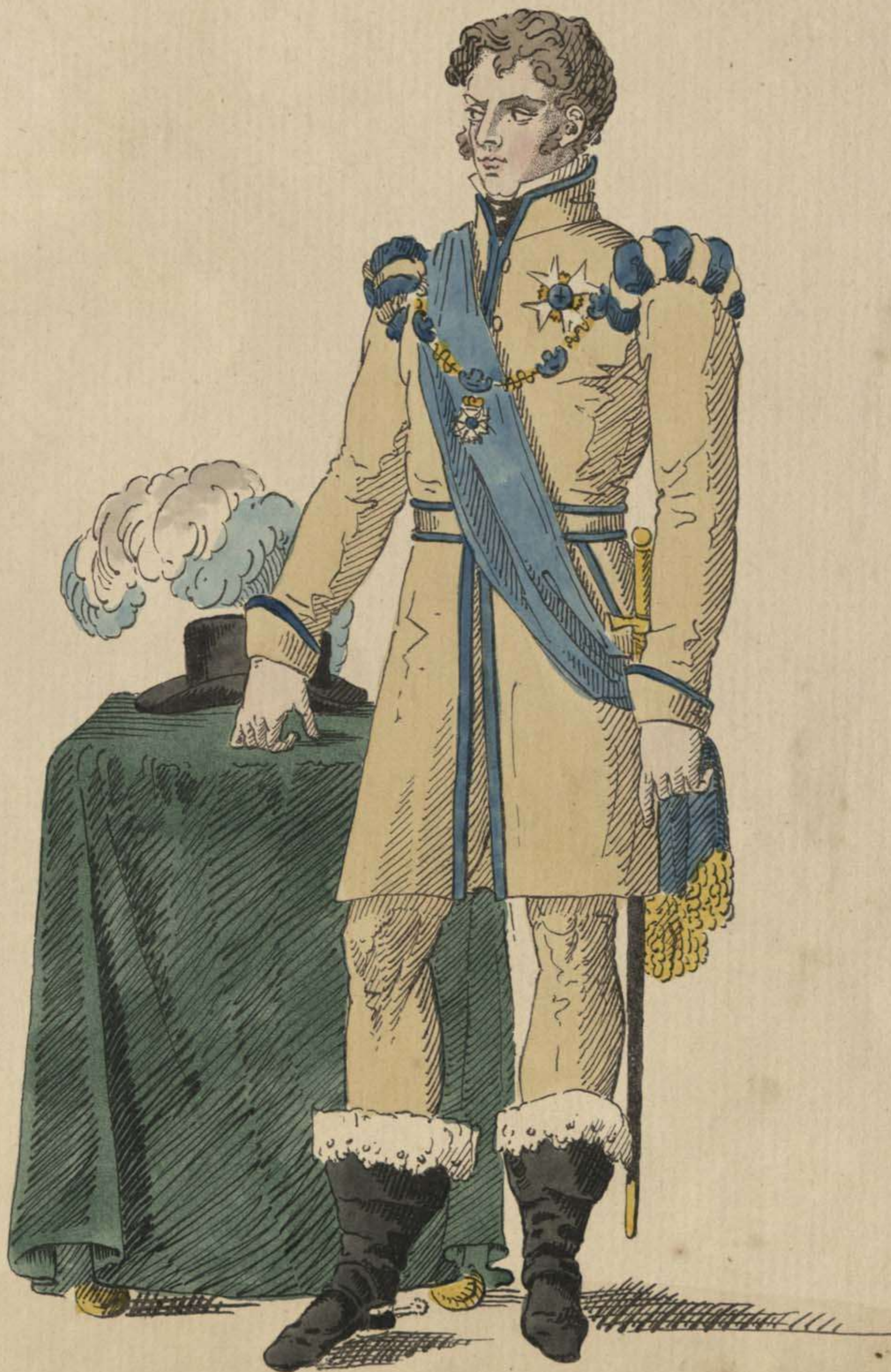
Paroles De Desportes
 Douces brébis mes fidelles
 compagnes,
 Vergers, buissons, forêts, prés,
 et montagnes
 Joyez temoins de mon
 contentement.
 A vous, ô Dieux! faites, je
 vous supplie
 que cependant que durera
 ma vie
 Je ne connoisse un autre
 changement.

6.

Received Only the
 elegant Present of your
 Poetical Works. I
 thank you much for the
 Les Dieux superieurs cachent aux
 inferieurs tout ce qu'il leur plait
 et Minerve qui accompagnoit
 Telémaque sous la figure de

8.

a Emben ce 15 du Juin 1757
 Je vois bien mon Cher Saeripan
 que vous Conservez le Caractere
 = re d'ambassadeur a stamper
 il faut bien que ce Caractere
 = tere soit indelebile Vous
 avez des espions chey moy
 vous savez ce que je fais
 et vous formez des preven-
 = tions sur mes ouvrages

Andra Argängen